

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Общинска администрация
Ямбол

ОБЩИНА ЯМБОЛ

Рег. № 2801-.....

Дата: **2017 г.**

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ЯМБОЛ 2017 – 2018 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Ямбол е разработена в съответствие с чл. 197, ал. 1 от ЗПУО и въз основа на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Ямбол. Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Ямбол 2017-2018 г. е утвърдена от областния управител на област Ямбол, след съгласуване с Областен съвет за развитие на област Ямбол с Протокол № 1 от 26.04.2017 г. и с Регионално управление на образованието – Ямбол. На основание чл. 197 от ЗПУО въз основа на областната стратегия, от общински съвет се приема общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците и обхваща период от две години – 2017-2018 г. За изпълнение на стратегията ежегодно Общински съвет-Ямбол приема Годишен план на дейностите за подкрепа за личностно развитие по предложение на Кмета на Общината след съгласуване с Регионалното управление на образованието-Ямбол.

1. Нормативни основания за разработване на стратегията

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Ямбол /2017-2018 г./ е документ, разработен в изпълнение на чл. 197, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование, който се основава на АНАЛИЗ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Ямбол /приет с Решение № XV-5/29.12.2016 г. на Общински съвет – Ямбол/. Стратегията определя визията и общите стратегически цели на общинската политика в пълно съответствие с европейското законодателство, спазвайки в пълнота разпоредбите и целите на националното и местното законодателство, гарантиращи правото на образование на всички деца и ученици, съобразено с индивидуалните им потребности.

Стратегията е разработена в съответствие с нормативните документи, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в областта на приобщаващото образование и личностното развитие на децата и учениците:

- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Закон за закрила на детето;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Общински план за интегриране на ромите 2014 – 2020 г.;
- Годишен план за развитие на социалните услуги в община Ямбол през 2017 г. – 2018 г. ;
- Общински план за младежта 2017 г.;
- Общинска програма за закрила на детето 2017 г.;
- Общинска програма за мерките за закрила на деца с изявени дарби 2017 г.

Законът за предучилищното и училищното образование внася ново качество в нашето образование като регламентира приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование и въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата – обща и допълнителна.

Стратегията ще допринесе за установяване на реалните потребности от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Ямбол и възможностите за тяхното предоставяне в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците се осигурява от всички институции в системата на предучилищното и училищното образование (детски градини, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие и специализирани обслужващи звена), съвместно с държавните и местни органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Институциите в системата на предучилищното и училищното образование самостоятелно разработват и прилагат цялостни политики за:

- подкрепа за личностно развитие на децата и учениците /обща и допълнителна/;
- изграждане на позитивен организационен климат /който изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношение на загриженост между всички участници в процеса на образование/;
- утвърждаване на позитивна дисциплина /принцип, който се свързва с мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и другите/;
- развитие на училищната общност.

2.Работна група

В състава на работната група за разработването на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Ямбол /2017-2018 г./ участие взеха Директор Дирекция „Хуманитарни дейности“ към Община Ямбол и представители на общинска администрация от Дирекция „Хуманитарни дейности“ към Община Ямбол.

Със заповед № РД/02-00814/15.11.2016 г. на Кмета на Община Ямбол е определена комисия, която да разработи АНАЛИЗ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Ямбол, в която се включиха представители на общинската администрация, директорът на Общински детски комплекс – Ямбол, управителят на Център за обществена подкрепа „Усмивка“ и ръководителят на Общностен център – Ямбол.

3. Нормативна рамка

Съгласно чл. 176 от Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО), подкрепа за личностно развитие се предоставя на всяко дете и ученик, като осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и е в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Подкрепата за личностно развитие е обща и допълнителна и се осигурява там, където е детето – в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие. В случаите, в които детето не може да посещава образователна институция по здравословни причини – подкрепата се осигурява в домашни или болнични условия.

За реализирането ѝ в детските градини и училищата се осигуряват необходимите специалисти: психолог или педагогически съветник, логопед, социален работник, ресурсен учител, рехабилитатор на слуха и говора, учител на ученици с нарушено зрение и други, както и кинезитерапевти и/или рехабилитатори, арттерапевти и други специалисти, в зависимост от оценката на индивидуалните потребности, извършена от екип за подкрепа за личностно развитие на детето или ученика.

3.1.Обща подкрепа за личностно развитие

Съгласно чл. 178, ал. 1 от ЗПУО и разпоредбите на Наредба за приобщаващото образование общата подкрепа за личностно развитие включва следните компоненти:

1.Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти

Осигурява се в детските градини и училищата. Включва обсъждане на информация и проблеми и обмяна на добри практики при работата с едни и същи деца и ученици.

2. Допълнително обучение по учебни предмети

Осигурява се в училищата за целите на превенцията на обучителните затруднения с акцент върху обучението по български език, включително ограмотяване на ученици, за които българският език не е майчин.

3. Допълнителни модули за деца, които не владеят български език

Осигуряват се в детските градини за деца, които не владеят български език и в училища в подготвителните групи.

4. Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове

Осигуряват се в училищата за ученици, които срещат затруднения в обучението, въз основа на информацията от входните равнища по учебни предмети, индивидуалния напредък и наблюдение на развитието им.

5. Консултации по учебни предмети

Осигуряват се в училищата на ученици с цел превенция на обучителните затруднения.

6. Кариерно ориентиране на учениците

Осигурява се в училищата. Включва дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

7. Занимания по интереси

Осигуряват се в училищата, детските градини. Организирано се за развитие на способностите и компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.

8. Библиотечно-информационно обслужване

Осигурява се в училищата чрез училищна библиотека и гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

9. Грижа за здравето

Осигурява се в детските градини и училищата въз основа на информация от родителя, представителя на детето или лицето, полагащо грижи за него, за здравословното състояние, проведени медицински изследвания и консултации и при взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет. Гарантира достъпа на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и здравословен начин на живот.

10. Осигуряване на общезитие.

Осигурява се от училищата: Спортно училище "Пиер дьо Кубертен", гр.Ямбол, Професионална гимназия по земеделие „Хр.Ботев“-Ямбол и Професионална гимназия по подемна, строителна и транспортна техника „Н.Й.Вапцаров“.

11. Поощряване с морални и материални награди

Децата и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност, както следва:

- Министърът на образованието и науката може да учредява национални награди;
- Началникът на регионалното управление на образованието и кметът на общината със заповед могат да учредяват регионални награди, съответно общински награди;
- Директорът на институцията след решение на педагогическия съвет със заповед може да учредява награди за децата и учениците;
- Награди за децата и учениците могат да бъдат определяни и с правилника за дейността на съответната институция.

12. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение

Видовете и съдържанието на дейностите по превенция на тормоза и насилието са подчинени на обща училищна политика, разработват се самостоятелно от училищната общност и могат да включват:

- изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката;
- разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове;
- партньорство с родителите;
- дейности за развитие на компетентностите на всички членове на училищната общност.

Видовете и съдържанието на дейностите по мотивация и преодоляване на проблемното поведение се определят от детската градина и от училището и могат да включват:

- обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;

- използване на посредник при разрешаване на конфликт в училище;
- консултиране на детето или ученика с психолог или с педагогически съветник;
- създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
- насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
- други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.

13. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения

В детските градини се извършва ранно оценяване на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпването за първи път на детето в детската градина. Включва: оценка на развитието и на риска от обучителни затруднения; определяне на необходимост от допълнителни модули за децата, които не владеят български език; определяне на необходимост от извършване на оценка и предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие.

В училищата се осъществява превенция на обучителните затруднения, свързана с осигуряване на допълнително обучение и консултации по учебни предмети и логопедична работа.

14. Корекционна работа

Осигурява се в детските градини, училищата и Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - област Ямбол, КСУДВ, Общностен център, ЦОП „Усмивка“, ЦСРИ, ДЦДУ „Дъга“. Осъществява се от специални педагози, логопеди, психолози, рехабилитатори и включва:

- превенция на комуникативните нарушения и на обучителните трудности;
- диагностика на комуникативните и когнитивни нарушения; физическите увреждания;
- корекционно-терапевтична дейност при установени комуникативни нарушения.

3.2. Допълнителна подкрепа за личностно развитие

Съгласно чл. 187, ал. 1 от ЗПУО допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

1. работа с дете и ученик по конкретен случай;
2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения, рехабилитация при физически увреждания;
3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
5. ресурсно подпомагане;
6. осигуряване на специализирано обучение на деца и ученици с изявени дарби.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на следните деца и ученици:

1. Деца и ученици със специални образователни потребности.
2. Деца и ученици в риск.
3. Деца и ученици с изявени дарби.
4. Деца и ученици с хронични заболявания.

Съгласно чл. 188 от ЗПУО допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценка на индивидуалните потребности, която се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие в детската градина или училището. Екипът се създава със заповед на директора за определено дете/ученик и включва учители, психолог/педагогически съветник, ресурсен учител, специални педагози и др. специалисти. Могат да

се включат и представители на органите за закрила на детето и на органите за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Екипът изпълнява функции в съответствие с чл. 189 от ЗПУО и ДОС за приобщаващото образование.

Това изисква:

- повишаване капацитета на учителите по отношение на работата с деца и ученици от посочените категории;
- осигуряване на необходимите специалисти за работа с тях в зависимост от потребностите им;
- създаване на механизъм за включване на представители от други институции с отношение към образованието /РУО-Ямбол, Дирекция „Социално подпомагане“, Община Ямбол, ОДК, МВР, МКБППМН, ПИЦ, ЦОП „Усмивка“, ЦКО/.

Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставят на децата и учениците по ред и условия, определени с Наредбата за приобщаващото образование. За организиране и координиране на процеса на осигуряването им директорите на детски градини и училища в началото на всяка учебна година със заповед определят координиращ екип. Координиращият екип изпълнява функции в съответствие с чл. 7 от Наредбата.

4. Методология

4.1. Цели и обхват.

Анализът на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Ямбол е фокусиран върху нуждите от подкрепа, разглеждани в общия контекст на демографската ситуация, социално-икономическите проблеми, общинската политика, насочена към премахване и/или ограничаване на пречките пред ученето и научаването, и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците в живота на общността. Основната цел е:

- да се изведат приоритетните потребности при определяне нуждите от подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в детските градини и училищата;
- планиране и осигуряване на обща и допълнителна подкрепа в съответствие с индивидуалните потребности на всяко дете и всеки ученик.

В обхвата на анализа са включени всички институции в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община Ямбол, както и институции, осигуряващи услуги, свързани с обучение, възпитание и социализация на деца и ученици /ДГ, училища, специализирани обслужващи звена, социални центрове за предоставяне на социални услуги и услуги от резидентен тип/.

4.2. Методи за проучване и анализ

В процеса на изготвяне на анализа са използвани следните методи:

- събиране, систематизиране и обобщаване на статистически данни, събирани текущо и целево от институции на общинско ниво;
- работни срещи между представители на общинската администрация, директори на образователни институции, МКБППМН, ПИЦ, РУО-Ямбол, Дирекция „Социално подпомагане“, РЗИ, социални услуги, ОДК.

Въз основа на предоставената информация са фиксирани проблемите в образователната система, идентифицирани са потребностите на конкретните рискови групи, тенденциите в развитието на дейностите за подкрепа на личностното развитие на територията на общината и възможностите за осъществяване на планираните действия.

II. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ЯМБОЛ

1. Състояние и предизвикателства

1.1. Демографско състояние – фактори и влияние

Демографското състояние на община Ямбол следва тенденциите на страната като цяло.

Демографската характеристика на града е резултат от продължителното действие на множество фактори и влияния:

- **Намаляване на раждаемостта**

По данни на НСИ родените в община Ямбол през 2015 г. деца са с около 200 по-малко от родените през 2010 г.

Таблица 1 Живородени по години, пол

Община	2010			2011			2012			2013			2014			2015		
	Живородени			Живородени			Живородени			Живородени			Живородени			Живородени		
	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
Ямбол	834	409	425	759	387	372	759	394	365	791	401	390	688	358	330	631	293	338

Спадът на раждаемостта се дължи на демографски, икономически и социални фактори. По-висока раждаемост се наблюдава при ромския и турския етнос.

- **Интензивната емиграция**

Таблица 2 Механично движение на населението през 2015 г. по години, пол

Община	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Ямбол	881	404	477	1900	907	993	-1019	-503	-516

* От 2007 година механичното движение на населението включва не само вътрешната миграция, а и движението на лицата към и от страната

По данни на НСИ емигрират предимно млади хора и семейства в активна репродуктивна и трудоспособна възраст, което води до понижаване равнището на бъдещата раждаемост за дълъг период от време. Освен това емигрирането на млади и високообразовани хора води до сериозни икономически и социални последици за бъдещото развитие на страната.

- **Възрастовата структура на населението**

За влошаване възрастовата структура на населението влияние отново оказват емиграционните процеси, предимно сред младите възрастови групи, което води до увеличаване относителния дял на възрастните сред населението.

По данни на Дирекция „Регистрация и гражданско състояние“ в Община Ямбол, населението по настоящ адрес, възраст и пол към 31.12.2015 г. е следното:

Община	Общо	Мъже	Жени	Под 7	От 7 до 13	От 14 до 17	От 18 до 59 жени	От 18 до 62 мъже
Ямбол	75784	36579	39205	5182	5443	2983	21974	23678

1.2.Общи данни и характеристика на институциите в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община Ямбол

Според разпоредбите на новия Закон за предучилищното и училищното образование, институциите в системата на предучилищното и училищното образование са детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена.

Град Ямбол е с добре разгъната образователна мрежа, която гарантира равнопоставен достъп до образование на всяко дете, независимо от неговата социална или етническа принадлежност, в т.ч. извънкласни дейности. Представени са всички образователни степени и във всяка една от тях има образователни институции с традиции за качествено образование.

През учебната 2016/2017 година образователната система в община Ямбол обхваща:

А. Предучилищно образование

- 9 /девет/ Детски градини – ДГ „Радост“, ДГ „Пламъче“, ДГ „Валентина“, ДГ „Свобода“, ДГ „Щастливо детство“, ДГ „Слънце“, ДГ „Пролет“, ДГ „Червената шапчица“ и ДГ „Билиана“;

Б. Училищно образование

Съгласно чл. 37 от ЗПУО, според вида на подготовката училищата са неспециализирани и специализирани.

Според етапа или степента на образование, **неспециализираните** училища са:

- **Начални /1-4 клас/** - НУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и НУ „Проф. П.Нойков“;
- **Основни /1-7 клас/**- ОУ „П.Р.Славейков“, ОУ „Любен Каравелов“, ОУ „Йордан Йовков“, ОУ „Н. Петрини“, ОУ „Димчо Дебелянов“ и ОУ „Христо Смирненски“;
- **Профилирани гимназии /8-12 клас/** - Профилирана гимназия „Васил Левски“, Природоматематическа гимназия „Ат. Радев“ и Езикова гимназия „В. Карагьозов“;
- **Професионални гимназии /8-12 клас/** - Професионална гимназия по земеделие „Хр. Ботев“, Професионална гимназия по хранителни технологии и туризъм, Професионална гимназия по строителство и геодезия „К.Фичето“, Професионална гимназия по икономика "Г.С. Раковски", Професионална техническа гимназия "Ив. Райнов", Професионална гимназия по лека промишленост, екология и химически технологии, Професионална гимназия по подемна, строителна и транспортна техника „Н.Й.Вапцаров“;
- **Обединени училища /1-10 клас/** - Обединено училище с професионална подготовка „Д-р П.Берон“;
- **Средни училища /1-12 клас/** - СУ „Св. Климент Охридски“;
- **Специализирани училища /5-12 клас/** - Спортно училище „Пиер дьо Кубертен“;

В. Центрове за подкрепа за личностно развитие

- **Общински детски комплекс –Ямбол;**
- **Народна астрономическа обсерватория и планетариум – Ямбол;**
- **Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование;**
- **Център за кариерно ориентиране.**

1.2.1. Детски градини

През учебната 2016/2017 година в детските градини са обхванати 2348 деца /в т.ч. 283 деца в яслени групи, 1047 деца 3-4 годишни и 1018 деца 5-6 годишни/, разпределени в 91 групи, в т.ч. 76 групи за деца от 3 г. до 7 г. и 15 групи за деца от 10 м. до 3 г. възраст. /Данните са към 05.12.2016 г./. Съгласно чл. 55 от ЗПУО предучилищното образование полага основите за учене през целия живот, като осигурява физическо, познавателно, езиково, духовно-нравствено, социално, емоционално и творческо развитие на децата, отчитайки значението на играта в процеса на педагогическото взаимодействие. Осигурена е ресурсна обезпеченост в детските градини за нормалното протичане на образователно-възпитателния процес със 180 педагогически специалисти /в т.ч. 14 по чл. 211, ал. 2 от ЗПУО/ и 210 непедagogически персонал. Разпределението им по детски градини е следното:

Населено място	Наименование	Общ брой деца	Брой деца в яслена група	Брой деца 3-4 г.	Брой деца 5-6 г.	Брой деца със СОП	Брой деца с хронични заболявания	Брой деца в риск	Брой деца с изяви дарби	Брой деца, чийто майчин език не е български	Педагогически персонал	Непедагогически персонал
Ямбол	ДГ „Радост“	137	0	63	74	2	0	0	0	0	11	9
Ямбол	ДГ „Пламъче“	277	55	108	114	10	0	0	0	0	19,25	31
Ямбол	ДГ „Валентина“	303	59	124	120	3	4	0	0	0	19	28
Ямбол	ДГ „Свобода“	349	60	129	160	14	5	0	0	0	29,25	34
Ямбол	ДГ „Щастливо детство“	192	58	60	74	9	3	0	0	0	14,5	31
Ямбол	ДГ „Слънце“	302	0	156	146	6	4	0	0	0	23,5	18
Ямбол	ДГ „Пролет“	332	51	173	108	8	16	0	0	332	23	27
Ямбол	ДГ „Червената шапчица“	249	0	128	121	34	2	0	0	5	22	19
Ямбол	ДГ „Биляна“	207	0	106	101	3	0	0	0	3	18,5	13
Общо:	9 Детски градини	2348	283	1047	1018	89	34	0	0	340	180	210

В община Ямбол функционират 9 детски градини, като някои от тях са с повече от 1 сграда за провеждане на обучението на децата:

- ДГ „Радост“ – гр. Ямбол – 1 основна сграда;
- ДГ „Пламъче“ – гр. Ямбол – 2 основни сгради;
- ДГ „Валентина“ – гр. Ямбол – 3 основни сгради;
- ДГ „Свобода“ – гр. Ямбол – 4 основни сгради и 1 филиал;
- ДГ „Щастливо детство“ – гр. Ямбол – 2 основни сгради;
- ДГ „Слънце“ – гр. Ямбол – 2 основни сгради;
- ДГ „Пролет“ – гр. Ямбол – 2 основни сгради;
- ДГ „Червената шапчица“ – гр. Ямбол – 2 основни сгради;
- ДГ „Биляна“ – гр. Ямбол – 2 основни сгради.

Детските градини според ЗПУО са общински. Финасират се със средства от държавния бюджет и от бюджета на общината. Детските градини на територията на община Ямбол се открояват с добре поддържана материална база, която е в състояние да осигури 100% обхват на всички деца, подлежащи на задължително обучение. Община Ямбол гарантира реализирането на националната образователна политика в частта ѝ за предучилищното образование и осигурява условия за ранно детско развитие в здравословна среда и подготовка на децата за училище. Наредба за условията и реда за записване, отписване и преместване на децата в предучилищна възраст в детските градини и училища на територията на община Ямбол, приета на заседание на Общински съвет-Ямбол с Решение № XII-8 от 28.09.2016 г., регламентира условията и реда за записване, отписване и преместване на децата в предучилищна възраст в общинските детски градини и училища, в които се осъществява задължителното предучилищно образование.

1.2.1.1. Характеристика на осигурената обща подкрепа за личностно развитие на децата

Общата подкрепа за личностно развитие в детски градини и училища /съгласно чл. 178, ал. 1 от ЗПУО/ включва:

- **Допълнителни модули за деца, които не владеят български език:**

В три детски градини в Община Ямбол се обучават 340 деца, за които българският език не е майчин.

- В ДГ "Пролет" има 332 деца, които не владеят български език. Във връзка с разпоредбите на чл.11, ал.1 и ал. 2 от Наредба № 6/11.08.2016 г. за усвояването на българския книжовен език осемнадесет от учителите в детската градина провеждат в групите с децата по два часа допълнителни модули за индивидуална работа по образователно направление „Български език и литература“.
- В ДГ „Червената шапчица“ са записани 5 деца не владеещи български език. Децата са включени към групата по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“. Учителките от съответните групи провеждат индивидуални занимания с тях по „Български език и литература“;
- В ДГ „Билияна“ през учебната 2016/2017г. се обучават общо 3 деца, които не владеят български език, от които за едно дете българският език не е майчин. За децата се организират допълнителни модули за индивидуална работа по образователно направление „Български език и литература“, които се отбелязват в дневника на групата;

- **Грижа за здравето чрез гарантиране на достъп до медицинско обслужване и програми за здравно образование и здравословен начин на живот-**

За здравето на децата се грижат двама лекари – училищно и детско здравеопазване и 15 медицински специалисти.

Във всички детски градини на територията на община Ямбол има осигурени здравни кабинети. Здравните кабинети са обзаведени съгласно изискванията на Наредба № 3 от април 2000 г. за здравните кабинети в детските заведения и училищата на Министерството на здравеопазването. Има разработена Общинска програма за здравословен и физически активен начин на живот.

- **Корекционна работа**

Във връзка с превенция на обучителните затруднения при децата от предучилищна възраст в 5 детски градини са обособени

- логопедични кабинети и са осигурени специалисти: логопед, ресурсен учител, психолог;
- ДГ „Пролет“ разполага с кабинети за специалистите „логопед“, „ресурсен учител“ и „психолог“. През учебната 2016/2017 година в детското заведение са съставени 10 логопедични групи с различни езиково-говорни нарушения, в които са включени общо 25 деца;
- В ДГ „Пламъче“ има осигурен Методичен кабинет, оборудван с мултифункционално устройство, компютър, дидактични материали. За подобряване педагогическата работа в детската градина и осигуряване на по-добра подкрепа за личностно развитие са предвидени обогатяване и разширяване на материалната база. Специалистите, които са назначени във връзка с общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата в ДГ са логопед, психолог и ресурсен учител.

- Детска градина „Червената шапчица“ – гр. Ямбол е пилотна по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ и разполага с логопедичен кабинет, кабинет за психомоторен тренинг и зала за работа с деца с обучителни трудности. Обезпечени са със специалистите логопед и психолог и със средства по проекта са закупени образователни материали;

- В ДГ „Свобода“ има специално обособени и оборудвани логопедични кабинети. За работа с децата с езиково-говорни нарушения работят логопед, педагогически съветник и ресурсен учител;

- В ДГ „Слънце“ има изградени логопедичен и ресурсен кабинет, оборудвани с дидактични и учебни материали, образователни и занимателни софтуери в помощ на образователния процес и за целите на обучението. С децата в логопедичната група към детското заведение работят назначените специалисти - логопед, психолог и ресурсен учител;

- В 4 детски градини корекционната работа се осъществява с деца със специални образователни потребности от логопеди на РЦПППО – Ямбол.

Община Ямбол е бенефициент по проект „Предоставяне на услуги за ранно детско развитие в Общностен център- Ямбол“, по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 година, съфинансирана от Европейски съюз чрез Европейски социален фонд. В Общностен център-Ямбол се предоставя превантивна и корекционна дейност от специалисти – логопед, психолог, специален педагог, кинезитерапевт и лекари-педиатри. Дейността им е насочена към обследване, диагностика и терапия на различни езиково-говорни и психомоторни нарушения при децата, консултиране по различни казуси, изграждане на специални умения у родителите за отглеждане на деца с увреждания в интегрирани услуги, за деца до 7 годишна възраст от уязвими групи и техните семейства, както следва:

➤ „Ранна интервенция на уврежданията“ - включва пряка работа с деца с увреждания и техните семейства, включително рехабилитация и дейности по консултиране, обучение, мобилна работа с детето в неговия дом;

➤ „Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания“- целта е подкрепа на деца с увреждания от специален педагог за успешна интеграция в първи клас в масовото училище и постигане на равнопоставеност в обществото;

➤ „Предоставяне на психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения; Семейно консултиране и подкрепа; Индивидуална и групово работа с деца и родители, включително и с деца и родители, които не са от уязвими групи, с цел посещаване на детска градина“ – с цел подкрепа на семействата в грижата за децата, справяне със семейни проблеми, създаване и развитие на умения и ресурси за пълноценно социално включване и реализация;

➤ „Подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията“- подобряване достъпът до здравеопазване и промоция на здравето и включва редовно наблюдение на здравето, физическото и психомоторното развитие на бебетата и деца, както и превенция на детската заболяемост, смъртност, неполагане на достатъчни грижи в семейството и други рискове в ранна детска възраст;

➤ „Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на децата за равен старт в училище“- дейността е насочена към деца на възраст между 5 и 7 години /завършили предучилищна подготовка/, както и към деца, които срещат затруднения при общуването на български език.

В Центъра за обществена подкрепа /ЦОП/ във функциониращите логопедичен кабинет, психологичен кабинет, педагогически кабинет и зала за психомоторика се предоставят дейности относно ресурсно подпомагане на деца с увреждания и превенция на отклоняващото се поведение и работа с деца с отклоняващо се поведение. За корекционната работа в ЦОП „Усмивка“ работи екип от специалисти - психолог, логопед, педагог.

1.2.1.2.Характеристика на осигурената допълнителна подкрепа за личностно развитие /за деца със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби/

По данни от директорите на детски градини, към месец януари 2017 г. в детските градини на територията на община Ямбол през настоящата учебна година се обучават 89 деца със специални образователни потребности и 34 с хронични заболявания.

Деца с различни видове увреждания имат специфични потребности в обучението си. В съответствие с разпоредбите на ЗПУО е извършена оценка на индивидуалните им потребности. Директорите са определили екипи за подкрепа за личностното им развитие. За всяко дете е изготвен план за подкрепа.

Най-висок е процентът на децата с умствена изостаналост и специфични разстройства на училищните умения. Нараства броят на децата с генерализирани разстройства в развитието и различни синдроми. Голяма част от децата са със съпътстващи диагнози от езиково-говорни, емоционални и/или поведенчески нарушения.

Психо-социална рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и рехабилитация при физически увреждания се осигурява за всички регистрирани деца със специални образователни потребности. Липсват специалисти за рехабилитация на слуха и говора и зрителна рехабилитация.

Достъпна архитектурна среда е осигурена в две детски градини на територията на общината:

- ДГ „Билиана“ – в сграда № 1 на детската градина към стълбището на западния вход е изградена рампа за инвалидни колички;
- Към входа на логопедичния кабинет в ДГ „Радост“ е изградена рампа, осигуряваща достъпна архитектурна среда;

Съгласно разпоредбите на чл. 108 от Наредба за приобщаващото образование достъпът на децата до учебни програми и учебно съдържание е гарантиран чрез адаптиране на информацията съобразно индивидуалните им потребности, осигуряване на терапевтична подкрепа и рехабилитация, консултиране и подкрепа на родителите и учителите за прилагане на техники и стратегии за обучение, за управление на образователния процес и подходящи обучителни материали.

Към момента в детските градини не са идентифицирани случаи на деца със сензорни увреждания.

Процентът деца със СОП в детските градини е 3,79 %. Ресурсно подпомагане е осигурено за всички регистрирани деца със специални образователни потребности. Работата с децата със специални образователни потребности се организира и осъществява на територията на детската градина, която посещават, там където са – в тяхната образователна среда.

Броят на специалистите, които осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата със СОП, назначени на щат в детските градини е следният:

Община	Ресурсен учител	Логопед	Психолог	Педагогически съветник	Рехабилитатор на слуха и говора	Учител на деца със зрителни нарушения
Ямбол	4	5	4	1	0	0

В детски градини, в които няма специалисти, ресурсно подпомагане се осигурява от специалисти на РЦПППО-Ямбол. Към момента допълнителната подкрепа на деца със СОП се извършва от специалисти от РЦПППО, от специалисти, които са назначени по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ и в ДГ „Червената шапчица“, както и от специалисти, назначени на щат към детските градини. Броят на ресурсните учители се определя от броя на децата със СОП, от вида на подкрепата и от броя на ресурсното подпомагане.

1.2.2. Училища

През настоящата учебна 2016/2017 година на територията на община Ямбол функционират 21 училища, в които се обучават 9714 ученици I- XII клас/ в т.ч. 373 деца - 5 и 6 годишни в подготвителни групи; 2493 ученици в начален етап; 2505 ученици в прогимназиален етап; 3700

ученици в гимназиален етап; 2394 ученици, чийто майчин език не е български /Данните са към 05.12.2016 г./. Разпределението им по училища е следното:

Населено място	Наименование	Вид /държавно, общинско, частно, духовно/	Вид подготовка /специализирано, неспециализирано/	Етап/степен на образование/начално, основно, профилирана гимназия, професионална гимназия, обединено, средно/	Общ брой деца/ученици	Брой деца в подготовителна група – 5 и 6г.	Брой ученици в начален етап	Брой ученици в прогимназиален етап	Брой ученици в гимназиален етап	Брой ученици, чийто майчин език не е български	Брой ученици, търсеци или получили международна заплата	Брой деца със специални образователни потребности	Брой деца с хронични заболявания	Брой деца в риск	Брой деца с изяви дарби
Ямбол	НУ „Проф. П. Нойков“	общинско	неспециализирано	начално	299	21	278	0	0	0	0	10	8	0	1
Ямбол	НУ „Св.Св.Кирил и Методий“	общинско	неспециализирано	начално	411	25	386	0	0	0	0	0	0	0	19
Ямбол	ОУ“П.Р.Славейков“	общинско	неспециализирано	основно	603	0	319	284	0	0	0	15	14	0	7
гр. Ямбол	ОУ „Любен Каравелов“	общинско	неспециализирано	основно	869	12	510	347	0	0	0	13	58	0	5
Ямбол	ОУ“Н.Петрини“	Общинско	неспециализирано	основно	414	19	202	182	0	0	0	16	2	0	1
Ямбол	ОУ“Д.Дебелянов“	общинско	неспециализирано	основно	207	0	88	119	0	96	0	10	2	2	0
Ямбол	ОУ „Христо Смирненски“	общинско	неспециализирано	основно	175	0	88	87	0	38	0	16	2	0	0
Ямбол	Обединено училище с професионална подготовка „Д-р П.Берон“	общинско	неспециализирано с професионални паралелки	обединено с професионални паралелки	1167	147	509	462	49	879	0	44	5	28	0
Ямбол	ОУ „Й. Йовков“	общинско	неспециализирано	основно	776	124	376	276	0	776	0	20	0	0	0
Ямбол	СУ“ Пиер дьо Кубертен“	общинско	специализирано	средно	163	0	0	78	85	163	0	0	0	0	0
Ямбол	СУ „Св. Климент Охридски“	общинско	неспециализирано	средно	994	25	370	355	245	0	0	26	28	0	5
Ямбол	Природоматематиче	общинско	неспециализирано	Профилирана	642	0	0	174	468	0	0	0	7	0	10

	ска гимназия „Атанас Радев“		лизирана	гимназия											
Ямбол	Профилирана гимназия „Васил Левски“	общинско	неспециализирано	Профилирана гимназия	554	0	0	80	474	0	0	0	0	0	14
Ямбол	Езикова гимназия „Васил Карагьозов“	Общинско	неспециализирано	Профилирана гимназия	348	0	0	61	287	0	0	0	5	0	7
Ямбол	ПГ по земеделие „Христо Ботев“	общинско	неспециализирано	Гимнази-ална	189	0	0	0	189	0	0	0	0	7	0
Ямбол	ПГХТТ	Общинско	неспециализирано	Професионална гимназия	200	0	0	0	200	19	0	19	0	0	0
Ямбол	ПГЛПЕХТ	държавно	неспециализирано	Професионална гимназия	355	0	0	0	355	190	0	18	3	23	0
Ямбол	ПГ по ПСТТТ	държавно	професионално/неспециализирано	Професионална гимназия	270	0	0	0	270	233	0	0	0	13	2
Ямбол	ПГСГ „Кольо Фичето“	държавно	неспециализирана	Професионална гимназия	261	0	0	0	261	0	0	0	0	0	0
Ямбол	ПГИ“Г.С.Раковски“	държавно	неспециализирана	Професионална гимназия	481	0	0	0	481	0	0	0	21	9	0
Ямбол	ПТГ „Иван Райнов“	държавно	неспециализирана	Професионална гимназия	336	0	0	0	336	0	0	0	0	7	0
Общо:	2 НУ, 6 ОУ, 1 СУ, 1 ОБЕДИНЕНО УЧИЛИЩЕ, 1 СПОРТНО УЧ-ЩЕ, 3 ПРОФИЛИРАНИ ГИМНАЗИИ И 7 ПРОФЕСИОНАЛНИ ГИМНАЗИИ				9714	373	2493	2505	3700	2394	0	207	155	89	71

Съгласно чл. 75 от ЗПУО училищната подготовка е съвкупност от компетентности – знания, умения и отношения, необходими за успешно преминаване на ученика в следващ клас, етап или степен на образование и свързани с постигане на целите на училищното образование. Според съдържанието си училищната подготовка е общообразователна, разширена, профилирана, професионална и допълнителна, а в специализираните училища и специализирана. Придобива се чрез обучение по учебни предмети или модули, както и чрез обучение или дейности в други форми.

Образованието е един от основните приоритети на Община Ямбол. Изпълнявайки своите правомощия и отговорности Общината координира изпълнението на приема на ученици в общообразователните, профилираните и професионалните паралелки; обхвата на децата и учениците, подлежащи на задължително образование; поддържането и обновяването на материално-техническата база; съдейства за развитие на способностите и интересите на децата.

Град Ямбол се явява притегателен образователен център за ученици от цялата област. В училищата на община Ямбол са застъпени всички профили – хуманитарен, чуждоезиков, природоматематически, технологичен, изкуства и спорт. Профилираното обучение и разширеното

изучаване на някои общообразователни предмети дава възможност да се постави индивидуалността на ученика в центъра на учебно-възпитателния процес, да се осигури готовност за бързо професионално ориентиране към определен профил, определена специалност.

Профилираното обучение на учениците се осъществява в:

- Природоматематическа гимназия „Ат. Радев“ с профили за учебната 2017/2018 година:
 - Профил „Математически“;
 - Профил „Природни науки“;
 - Профил „Софтуерни и хардуерни науки“;
- Езикова гимназия „В. Карагьозов“ с профили за учебната 2017/2018 година:
 - Профил „Чужди езици“- АЕ,НЕ;
 - Профил „Чужди езици“ –АЕ, ИсЕ;
 - Профил „Чужди езици“ – АЕ, ФЕ/РЕ;
- Профилирана гимназия „Васил Левски“ с профили за учебната 2017/2018 година:
 - Профил „Хуманитарни науки“;
 - Профил „Обществени науки“;
 - Профил „Природни науки“;
 - Профил „Софтуерни и хардуерни науки“;
- Средно училище „Св.Климент Охридски“ с профили за учебната 2017/2018 година:
 - Профил „Изобразително изкуство“;
 - Профил „Предприемачески“.

Професионалното обучение се реализира в 7 професионални гимназии /Професионална гимназия по земеделие „Хр. Ботев“, Професионална гимназия по хранителни технологии и туризъм, Професионална гимназия по строителство и геодезия „К. Фичето“, Професионална гимназия по икономика "Г.С. Раковски", Професионална техническа гимназия "Ив. Райнов", Професионална гимназия по лека промишленост, екология и химични технологии, Професионална гимназия по подъемна, строителна и транспортна техника „Н.Й.Вапцаров“/, Спортно училище „Пиер дьо Кубертен“ и Обединено училище с професионална подготовка „Д-р П.Берон“, които предлагат професионално образование и обучение по професии от различни области на образованието: стопанско управление и администрация; техника; производство и преработка; селско и горско стопанство; архитектура и строителство; услуги за личността и транспорт.

За реализиране на дейностите в училищата, свързани с обучението, възпитанието и социализацията, както и с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците, е осигурена ресурсна обезпеченост със 739 педагогически специалисти /в т.ч 604 педагогически специалисти в общинските училища и 135 в държавните училища/ и 223,75 непедагогически персонал /в т.ч 173,5 непедагогически персонал в общинските училища и 50,5 в държавните училища/, както следва:

Населено място	Наименование	Педагогически персонал /учители, възпитатели, ресурсен учител, логопед, психолог, други/	Непедагогически персонал
Ямбол	НУ „Проф. П. Нойков“	23	7
Ямбол	НУ „Св.Св.Кирил и Методий“	26	6
Ямбол	ОУ“П.Р.Славейков“	48	10
Ямбол	ОУ „Любен Каравелов“	62.5	16

Ямбол	ОУ"Н.Петрини"	31,5	8
Ямбол	ОУ"Д.Дебелянов"	21	8
Ямбол	ОУ „Христо Смирненски“	18	5
Ямбол	Обединено училище с професионална подготовка „Д-р П.Берон“	68	16
Ямбол	ОУ" И. Йовков"	51	12
Ямбол	СУ"Пиер дьо Кубертен"	23,5	9
Ямбол	СУ „Св. Климент Охридски“	73	23
Ямбол	Природоматематическа гимназия „Атанас Радев“	48	10
Ямбол	Профилирана гимназия „Васил Левски“	36,5	11,25
Ямбол	Езикова гимназия „Васил Карагьозов“	28	8
Ямбол	Професионална гимназия по земеделие „Христо Ботев“	23	14
Ямбол	Професионална гимназия по хранителни технологии и туризъм	23	10
Ямбол	Професионална гимназия по лека промишленост, екология и химични технологии	19	6
Ямбол	Професионална гимназия по подемна, строителна и транспортна техника „Н.Й.Вапцаров“	29	18,5
Ямбол	Професионална гимназия по строителство и геодезия „Кольо Фичето“	17	7
Ямбол	Професионална гимназия по икономика „Г.С.Раковски“	37	7
Ямбол	Професионална техническа гимназия „Иван Райнов“	33	12
Общо:	2 НУ, 6 ОУ, 1 СУ, 1 ОБЕДИНЕНО УЧИЛИЩЕ, 1 СПОРТНО УЧ-ЩЕ, 3 ПРОФИЛИРАНИ ГИМНАЗИИ И 7 ПРОФЕСИОНАЛНИ ГИМНАЗИИ	739	223,75

1.2.2.1. Характеристика на осигурената обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

Във всички училища на територията на община Ямбол се работи по проект „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене, чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности“ /Твоят час/. В създадените клубове и ателиета по проекта се осъществяват дейности в областта на науката, изкуството и спорта. Ученици, които изостават в обучението си по учебни предмети или не владеят добре български език, са включени в дейности за преодоляване на обучителните трудности.

На територията на Община Ямбол в училищата, в които се обучават деца и ученици от етнически малцинства, невладеещи български език, се провеждат допълнителни часове за овладяване на езика и консултации по учебни предмети. Реализират се дейности за преодоляване на обучителните трудности, а именно:

- За 60 ученици от ромски произход, невладеещи български език, в ПГЛПЕХТ гр. Ямбол през учебната 2015/2016 г. се провеждат всяка седмица допълнителни часове по български език и литература, извън задължителните по проект „Скачай по-високо“ на Център за обучение и интеграция на деца и ученици от етническите малцинства. През 2016 година е спечелен проект "Академия за толерантност, творчество и успех" по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж". Предстои подписване на договор и реализиране на дейности. Целевата група е от 90 ученици от ромски произход. Всички дейности по проекта са насочени към повишаване мотивацията на тези ученици за учене и към успешно завършване на средно образование. Ежеседмично, по график, се обхващат 10 ученици от 9-и и 10-и клас, имащи проблеми по БЕЛ с

индивидуални консултации от учител по БЕЛ . С дванадесет ученици от гимназията от ромски произход, спечелили европейски стипендии на МОН, всяка седмица се провеждат по 2 часа допълнителни занимания по БЕЛ;

- В ОУ „Й.Йовков“ – в подготвителните групи 5 и 6 години се изучава допълнително 2 часа по български език и литература, съгласно Наредба №6/11.08.2016г. за усвояването на българския книжовен език; За учениците от начален етап, които срещат затруднения в овладяването на българския език се провеждат допълнителни консултации по български език и литература извън графика за редовните консултации. В своята работа учителите използват интерактивни методи на преподаване по всички учебни предмети, прилагат индивидуален и диференциран подход при обучението по български език и литература. Децата, които идентифицирани с обучителни трудности са включени в дейности за обща подкрепа – работа с логопед и дейности по проект „Твоят час“. За повишаване на училищната готовност и овладяването на български език предстои сформиране на групи от децата в предучилищна възраст, посещаващи подготвителните групи в училището, с цел допълнителна работа със специалисти от Общностен център – Ямбол – психолог, логопед, педагог.

- Обединено училище с професионална подготовка „Д-р П.Берон“ реализират дейности за преодоляване на обучителни трудности. По проект „Твоят час“ са сформирани 18 групи по следните предмети: български език и литература, математика, човекът и природата, биология и здравно образование, химия и опазване на околната среда.

Здравната грижа за учениците се осигурява от двама лекари –училищно и детско здравеопазване и 18 медицински специалисти. Във всички училища на територията на общината са осигурени здравни кабинети, обзаведени съгласно изискванията на Наредба № 3 от април 2000 г. за здравните кабинети в детските заведения и училищата на Министерството на здравеопазването.

В училищата в община Ямбол има създадена подкрепяща среда, в която да се обучават деца/ученици със СОП и да получават необходимата специализирана подкрепа:

- НУ „Проф. П. Нойков“ има обособен кабинет за ресурсно подпомагане, оборудван с дидактични средства и материали, необходими в работата на логопед и ресурсен учител;

- ОУ „П. Р. Славейков“ разполага с два оборудвани ресурсни кабинета в т. ч. и логопедичен кабинет и специалисти: логопед, ресурсен учител и педагогически съветник;

- ОУ „Л. Каравелов“ работи по Проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ по ОП НОИР. За работата с учениците със СОП са осигурени ресурсен и логопедичен кабинет и специалисти: психолог, логопед, ресурсен учител;

- В ОУ „Хр. Смирненски“ има обособени два ресурсни и един логопедичен кабинет. В ОУ „Хр. Смирненски“ има назначени четирима педагогически специалисти за работа с деца със СОП, които работят са по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ по ОП НОИР;

- В Средно училище „Св. Климент Охридски“ по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ по ОП НОИР работят двама ресурсни учители, логопед и психолог с деца/ученици, които се нуждаят от допълнителна подкрепа;

- В ОУ „Н.Петрини“ са оборудвани кабинети на ресурсния учител и на педагогическия съветник;

- ОУ „Й.Йовков“ разполага с кабинет за подпомагане на ученици със специални образователни потребности и логопедичен кабинет;

- Обединено училище с професионална подготовка „Д-р П.Берон“ разполага с 2 два кабинета за ресурсно подпомагане, оборудвани с необходимите дидактични материали за обучение на деца със СОП. От януари 2017г. към училището са назначени трима ресурсни учители и един логопед. Ресурсното подпомагане се осъществява от училищен екип от специалисти;

- Допълнителната подкрепа на учениците със СОП в ОУ „Д.Дебелянов“ се осъществява от специалисти на РЦПППО. Осигурени и оборудвани: ресурсен кабинет и кабинет за логопед и психолог;

- В ПГХТТ работата с ученици със СОП се осъществява от ресурсен учител, назначен към училището;

- ПГЛПЕХТ разполага с обособена класна стая и компютърен кабинет за работа с ученици със СОП и ресурсен учител на щат към училището.

Ресурсите за подкрепа, които имат училищата, в които децата и учениците са от малцинствен произход и от социално слаби семейства не са достатъчни на фона на нарастващите социални проблеми на семействата. Училището е изправено пред необходимостта ежедневно да мобилизира усилията си да задържа децата и учениците, да ги мотивира за учене. Работи се трудно поради липса на заинтересованост и контрол

от страна на родителите им. Разработването на проекти, които надграждат знанията и уменията и мотивират учениците за учебен труд оказват положително въздействие върху качеството на образованието в професионалните гимназии.

Отпадането на ученици от училище е не само педагогически, но и социален проблем. Причините за това в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация. Училището, като средище, което събира на едно място голям брой деца/ученици трябва да осигури непосредствена възможност за превенция, интервенция при възникване на криза, за специализирана подкрепа или бързо организиране на такава, при създадена се необходимост.

Освен на училищно ниво, дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на учениците в община Ямбол се осъществява от Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните /МКБППМН/ и Превантивен информационен център /ПИЦ/.

Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните при община Ямбол реализира своята социално-превантивна и корекционна дейност съвместно с инспекторите от Детска педагогическа стая при РУ „Полиция“ – гр. Ямбол, отдел „Закрила на детето“ при ДСП – гр. Ямбол, Комплекса за социални услуги за деца и възрастни, органите на образованието, Общинският съвет по наркотични вещества, както и с други институции и организации на територията на Общината, имащи отношение по проблемите на подрастващите. Училището е място, където децата прекарват по-голяма част от времето си. Практиката показва, че проявите на агресия, на провокативно и противоправно поведение се забелязват най-напред там. Ето защо учебните заведения са места, където Комисията осъществява ранната превенция, което е от особено значение за корекция на асоциалното поведение при подрастващите. За целта се провеждат системно срещи с ръководствата и педагогическият персонал на училищата, което дава възможност за своевременна реакция. МКБППМН целогодишно организира срещи и беседи по различни проблеми, свързани с асоциалното поведение сред подрастващите.

МКБППМН реализира и дейности, свързани с ограничаване криминалната активност на децата от ромски произход. За целта се провеждат редовни срещи, както с ръководствата на учебните заведения, чиито ученици са предимно от ромски произход, като се обсъждат основни проблеми и взаимно се търсят начини за справяне с тях. Акцентът в разговорите е върху проблеми като: липсата на образователен ценз и последствията от това, ранните женитби, вредите за здравето от ранна бременност, противообществените прояви и престъпления и последиците от този тип поведение. Родители на деца от ромски произход се включени в обучение на тема: „Моят дом е без насилие“, проведено в КСУДВ. При срещите с родителите на децата от ромски произход стремежът е насочен към мотивацията за образование, което дава възможност за трудова реализация, подобряване социалния статус на семейството, което пък би довело до ограничаване на нагласите за криминално поведение. В случаи, при които детето е навършило 16 години, но не е успяло да завърши основно образование, се оказва съдействие да продължи образованието си в самостоятелна форма на обучение.

Обществените възпитатели към МКБППМН оказват консултативна и методическа помощ при конкретни случаи, набелязват превантивни мерки за ограничаване противообществените прояви, обсъждат случаи на застрашени от отпадане ученици, деца жертва на насилие и такива с проблеми в общуването.

Приоритет на Комисията е превръщането на родителите в партньори в работата си. В този ред на мисли Центърът за социална превенция към Комисията все повече се утвърждава като място за подкрепа и доверие, място, където всеки може да потърси помощ в трудните моменти при възпитанието на децата.

В реализацията на своята превантивна дейност Комисията обръща сериозно внимание на свободното време при децата и осмислянето му с дейности и мероприятия като алтернатива на асоциалното поведение. По време на пролетната ваканция за децата от ЦНСТДМБУ „Слънце“ и доброволците от клуб „Приятел на МКБППМН“ е организирано обучение на тема: „Видове наркотични вещества. Рискове при употреба и злоупотреба на наркотични вещества“. Инициативата е проведена в партньорство с Общински съвет по наркотични вещества и ПИЦ за борба с наркоманиите към него. Други мероприятия проведени по време на ваканционните дни през пролетта са спортни игри и забавления за деца от рискови групи като превенция на поведенческите отклонения сред подрастващите. За трета поредна година Комисията организира и реализира

лятна превантивна програма – „Ваканция – забавно и полезно“ за деца от Центровете за настаняване от семеен тип на територията на Общината, представители от доброволческия клуб и деца с наложени възпитателни мерки.

МКБППМН организира редица инициативи по превенция на асоциалното поведение сред подрастващите като: „Нека заедно направим света едно по-добро място за живеене!“ – по повод Деня на розовата фланелка или Денят, в който децата казват своето „Не!“ на тормоза в училище.

По повод лятната ваканция пред учениците от начален курс на територията на общината бе проведена информационна кампания по мотото: „За едно щастливо и безопасно лято!“.

МКБППМН, ПИЦ, КСУДВ и ОДК са партньори в реализацията на мероприятията и инициативи като:

- хепънинг: „Приятелство без агресия“;
- информационна кампания „За да има и УТРЕ“ - по повод Международния ден за борба с наркоманиите;
- кампания „Заедно да сътворим добро!“ - по повод Деня на добротата, Деня на толерантността и Деня на християнското семейство;
- обучение на доброволците от клуб „Приятел на МКБППМН“ - по повод 1 декември – Международния ден за борба със СПИН;
- превантивната програма: „Децата тръгват на училище. Нека ги опазим!“ – в началото на новата учебна година
- беседи с ученици на тема: „Как да се предпазя и да опазя живота и здравето на другите?“ - във връзка с Международния ден за борба с трафика на хора и Деня посветен на жертвите и пострадалите от ПТП;
- програма на МВР - „Детско полицейско управление“, съвместно с ученици от ОУ „Л.Каравелов“ с цел децата да се запознаят с работата на полицейските служители, да оказват лична детска полицейска защита, безопасно да се движат по пътищата и да придобият умения за долекарска помощ и др.

1.2.2.2. Осигурена допълнителна подкрепа /за деца със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби/

В училищата на територията на община Ямбол се обучават и 207 деца/ученици със специални образователни потребности, 155 - с хронични заболявания, 89 - в риск и 71 - с изявени дарби.

Броят на специалистите за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП в училищата е:

Община	Ресурсен учител	Логопед	Психолог	Педагогически съветник	Рехабилитатор на слуха и говора	Учител на деца със зрителни нарушения
Ямбол	12	6	5	15	0	0

Децата и учениците със специални образователни потребности /СОП/

В 11 училища на територията на община Ямбол се обучават 207 ученици със специални образователни потребности с осигурена допълнителна подкрепа. Процентът деца със СОП в училищата е 2,13 %. За всеки ученик е осигурен екип за подкрепа, включващ учители, ресурсен учител, логопед и психолог, в зависимост от индивидуалните потребности. Създадени са условия за индивидуална и груповата работа с децата/учениците.

В две от професионалните гимназии /Професионална гимназия по хранителни технологии и туризъм и Професионална гимназия по лека промишленост, екология и химични технологии/ се обучават общо 39 ученици за придобиване на първа степен на професионална квалификация по професия.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя въз основа на извършена оценка на индивидуалните потребности. Осигурена допълнителна подкрепа от училища за 171 деца и ученици. Допълнителна подкрепа от РЦПППО получават 35 деца и ученици.

В училищата, в които няма специалисти, ресурсно подпомагане се осигурява от специалисти на РЦПППО-Ямбол. Към момента допълнителната подкрепа на деца и ученици със СОП се извършва от специалисти от РЦПППО, от специалисти, които са назначени по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ в трите пилотни училища – ОУ „Л.Каравелов“, ОУ „Хр. Смирненски“ и СУ „Св. Кл. Охридски“ както и от специалисти, назначени на щат към училищата.

Има добра координация между специалистите и учителите, работи се в екип. Своевременно и адекватно се разпознават ученици, затрудняващи се с усвояването на материал, изоставащи, социално депривирани, деца в риск, деца с изяви дарби. В повечето случаи родителите оказват нужното съдействие и откликват при необходимост. При нужда Екипът за подкрепа за личностно развитие си съдейства с други институции и външни специалисти /ЦОП „Усмивка“/.

Деца и ученици с хронични заболявания

В 12 училища на територията на общината са регистрирани общо 155 деца и ученици с хронични заболявания, които се обучават интегрирано и към момента здравословното им състояние не изисква осигуряване на допълнителна подкрепа.

Деца и ученици в риск

По данни на училищата на територията на община Ямбол и териториалното поделение на АСП са идентифицирани 89 деца и ученици в риск. Демографското и социално състояние на Общината извежда на преден план няколко рискови фактора:

- **икономически** (ниски доходи, лош жизнен стандарт и битови условия, безработица);
- **образователни** (ниска степен на **училищна** готовност, трудности при усвояване на учебния материал, липса на мотивация за учене, нередовно посещаване на училище);
- етнокултурни;
- влиянието на семейството и средата (отглеждане на деца в непълни семейства, ниско образователно равнище на родителите, нехайно и безотговорно родителство и др.)

Спрямо учениците в риск всеки училищен колектив прилага индивидуален подход за преодоляване на риска от отпадане от образователната система – консултации с психолог, допълнителна работа по учебни предмети, разговори с родителите.

Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение се реализират и от Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните с оглед предотвратяване на девиантно поведение сред подрастващите.

Деца и ученици с изяви дарби

В училищата на територията на общината са регистрирани общо 71 деца и ученици с изяви дарби в различни области на науката, изкуствата и спорта. В изготвените училищни програми са заложили дейности, насърчаващи развитието на творческите способности и потребности на децата. На територията на община Ямбол функционират и Центрове за подкрепа за личностно развитие: Общински детски комплекс –Ямбол, Народна астрономическа обсерватория и планетариум – Ямбол, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и Център за кариерно ориентиране. Работата с талантивите и даровити деца в свободното им време в областта на науката, изкуството и спорта е приоритет на дейността на Общински детски комплекс - Ямбол. За учебната 2015/2016 година над 150 деца от общината са

класирани на международни, национални, регионални и областни състезания, конкурси и олимпиади. Всяка година в навечерието на Първи ноември – Деня на народните будители, Община Ямбол удостоява талантливи деца и ученици, за постигнати призови места в международни и национални конкурси, състезания, олимпиади в областта на науката, изкуството, техниката и спорта с награди „Млади таланти“ и награди за постижения в спорта, съгласно Правилника за наградите и отличията на Община Ямбол.

Общинска програма за мерките за закрила на деца с изявени дарби през 2017 г. насърчава творческите заложби и потребности на децата като ги стимулира финансово чрез стипендии. През 2016 г. седем ученици получават едногодишни стипендии за заети призови места на национални и международни състезания, финансирани по Програмата на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни и общински училища през 2016 г. на МС. През 2016 година Община Ямбол е подкрепила участието на 4 деца и два състава в международни състезания и фестивали в областите наука и изкуства.

Достъпна архитектурна среда

Достъпна архитектурна среда е изградена в 8 училища на територията на общината:

- ОУ „П.Р.Славейков“- към централния вход на училището има изградена рампа, осигуряваща достъп за инвалидни колички до първия етаж на сградата. Санитарните възли на същия етаж са пригодени за ползване от деца с двигателни увреждания;
- ОУ „Н.Петрини“ - подходна рампа при входа и 2 санитарни възела за деца с увреждания на I етаж;
- ОУ „Д-р Петър Берон“ - подходна рампа при входа и санитарен възел на I етаж за деца с увреждания. Осигурен е и достъп до столовата, която е разположена на приземния етаж;
- ОУ „Христо Смирненски“ – изградена масивна рампа на централния вход на училището;
- СУ „Св. Климент Охридски“ – гр. Ямбол - и при двата входа има възможност за достъп в сградата;
- ПТГ „Иван Райнов“ – подходна рампа и санитарен възел за лица с увреждания;
- ПГХТТ – изградена е достъпна среда за хора с увреждания - рампа за инвалидни колички. Санитарните възли на първия етаж са пригодени за деца-инвалиди;
- ПГЛПЕХТ – гр. Ямбол – подходна рампа при стълбището на входа и подобрена инфраструктура. Санитарният възел на първия етаж е пригоден за ползване от деца-инвалиди.

Ресурсно подпомагане

Ресурсното подпомагане се осъществява от ресурсни учители, психолози, логопеди и други специалисти, съвместно с учителите в училищата.

В три училища на територията на общината ресурсното подпомагане се осигурява по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ по ОП НОИР - ОУ „Л.Каравелов“ – гр. Ямбол, ОУ „Хр. Смирненски“ – гр. Ямбол и СУ „Св. Кл. Охридски“ – гр. Ямбол. В осем училища в гр. Ямбол ресурсно подпомагане се осъществява от специалисти, назначени на щат.

Редът за предоставянето на ресурсно подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности се определя съгласно разпоредбите на ЗПУО.

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности /РЦПИОВДУСОП/ гр.Ямбол е създаден със заповед № РД-14-180 /13.09.2006г. на Министъра на образованието и науката, който през последните 10 години, чрез своите специалисти осигурява ресурсното подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности в гр. Ямбол и региона.

С влизане в сила на Закона за предучилищното и училищното образование със заповед № РД -14-176 /19.08.2016 г. на Министъра на образованието и науката и във връзка с § 21 ал.1 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗПУО и чл.50 ал.3 от ЗПУО, РЦПИОВДУСОП се преобразува в Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - област Ямбол, осъществяващ дейностите по чл.50

ал.1 т.2,3 и 5 от ЗПУО: организационно и/или методическо подпомагане; дейности, свързани с квалификацията на педагогическите специалисти и дейности, свързани с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

Тенденции в развитието на подкрепата на личностното развитие:

Досегашната работа и натрупаният опит при провеждането на цялостния образователно-възпитателен процес показват и някои проблеми в обучението на децата и учениците със СОП, които трябва да се преодолеят, за да бъде подкрепата на личностното им развитие по-ефективна:

- Недостатъчен брой обучени учители;
- Недостатъчно финансиране за назначаване на специалисти за обща и допълнителна подкрепа на децата;
- Необходимост от психолог в ежедневната работа с децата;
- Ранно оценяване на обучителните трудности с цел разработване на корекционни програми;
- В условията на многобройните групи, в които се интегрират децата със СОП е затруднена индивидуалната работа, особено в случаите, когато детето е с множество тежки увреждания;
- Целодневният престой на децата с тежки увреждания в училищата и детските градини е предизвикателство за тях и останалите деца.

Положителни тенденции:

- За всяко дете със СОП е определен екип от учители и специалисти, които подпомагат обучението, възпитанието и развитието му;
- За децата и учениците със СОП се изготвят индивидуални образователни програми по учебни предмети, но не винаги са съобразени с образователните им потребности;
- Ежегодно се осигуряват обучения за учителите за работа с деца и ученици със СОП. Въпреки това, голяма част от тях не припознават като свое професионално задължение работата с тези деца и прехвърлят отговорността за обучението им върху ресурсните специалисти;
- Гарантирано е правото на родителите за: информирано съгласие за извършване на оценка на образователните потребности на децата им; участие в процедурата по оценяване; избор на училище/детска градина; участие в изготвянето и изпълнението на индивидуална образователна програма; консултативна подкрепа. Но голяма част от родителите отказват да приемат, че детето им има проблем или прехвърлят отговорността за обучението и обгрижването на децата си изцяло върху учителите и ресурсните специалисти. Завишават се изискванията и очакванията на част от родителите по отношение обучението и възможностите за професионална реализация на децата им;
- Подобряват се условията за работа на специалистите – по отношение на материална база, оборудване на ресурсни кабинети, осигуряване на материали и методики за оценяване и работа с децата и учениците. Все още има училища и детски градини, в които няма ресурсен кабинет и работа с деца със СОП се осъществява в общи помещения или класни стаи.

Предизвикателства:

- За подобряване на дейностите за допълнителна подкрепа и личностно развитие на учениците със СОП е необходимо да бъдат осигурени по-модерни дидактически материали и съвременни технически средства;
- Приспособяване на сервизните помещения за деца с увреждания;
- Участието на училищата в целеви програми по проекти за изграждането на достъпна архитектурна среда.

Всички образователни институции, в които се обучават деца и ученици със СОП, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби са изправени пред предизвикателството да осмислят и планират прилагането на новите нормативни разпоредби за осигуряване на допълнителна подкрепа за децата и учениците.

1.2.3. Центрове за подкрепа за личностно развитие

Съгласно чл. 26 от ЗПУО Центърът за подкрепа за личностно развитие /ЦПЛР/ е институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се организират дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците, както и дейности за развитие на техните интереси и способности.

В Община Ямбол Центровете за подкрепа за личностно развитие според дейността си са:

- Общински детски комплекс – Ямбол /ОДК-Ямбол/ - развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- Център за кариерно ориентиране/ЦКО/-Ямбол - кариерно ориентиране и консултиране;
- Народна астрономическа обсерватория и планетариум – Ямбол – образователна, изследователска и научна дейност.

ОБЩНСКИ ДЕТСКИ КОМПЛЕКС – ЯМБОЛ /ОДК-Ямбол/:

- Материална база - Имотите, предоставени за управление и ползване от ОДК - Ямбол, са публична общинска собственост /Детска велоплощадка/ и частна общинска собственост /учебна сграда на ул. „Ал. Стамболийски“/, след решения на Общински съвет – Ямбол;
- Дейности - През учебната 2016/2017 година в ОДК-Ямбол са сформирани 62 групи в направления „Наука и технологии“, „Изкуства“ и „Спорт“, в които се обучават 879 деца и ученици /данните са към 01.12.2016г./. Групите са формирани по възраст и равнища на деца и ученици в отделните педагогически форми по области и профили, като учителите определят възрастовите граници и броя за прием според спецификата на школата и нормативната база. За всички състави, клубове и школи са създадени условия за работа и осигурени необходимите учебни и технически средства и спортни пособия.

При съгласуване с ръководствата на училищата и за удобство на учениците, част от занятията се провеждат в учебните и детски заведения в града.

Акцентите в дейността на ОДК – Ямбол са свързани със стимулиране на детската индивидуалност и творческите заложби, с интегрираното обучение на деца със СОП, на деца в неравностойно социално положение и на ученици от етническите малцинства.

Разработен е Календарен план за извънучилищните дейности на ОДК - Ямбол, съобразен с Националния календар за извънучилищните дейности на МОН, Националния спортен календар, празнично-обредната система в България и приоритетните области в общинската политика за подкрепа личностното развитие на децата и учениците.

ЦЕНТЪР ЗА КАРИЕРНО ОРИЕНТИРАНЕ

По проект „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“ BG05M2OP001-2.001 в гр. Ямбол е създаден Център за кариерно ориентиране /ЦКО/. Проектът ще се изпълнява от МОН в периода 2016-2017 г. с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Целта е утвърждаване на ЦКО като ефективно, консултационно, методическо и координиращо звено за реализиране на политиката за кариерно ориентиране на учениците в системата на средното образование.

Дейности на ЦКО:

1. Разработване, апробиране и прилагане на програма за кариерно ориентиране на учениците на ниво училище;
2. Създаване и прилагане на модул „Училище - пазар на труда“ за подпомагане на трудовата и професионалната реализация на завършващите средно образование;
3. Разработване на инструменти за ранно кариерно ориентиране на застрашените от отпадане ученици и адаптиране на инструменти за целите на кариерното ориентиране на ученици със специални образователни потребности.

Центърът за кариерно ориентиране - Ямбол разполага с три модерно оборудвани зали за информиране, индивидуално консултиране и за групова работа. В ЦКО работят 4 сертифицирани кариерни консултанти по международна програма Global Career Development Facilitator (GCDF). Потребители на услугите по кариерно ориентиране са ученици от I до XII клас във всички видове и степени училища; родители; директори на училища, учители, педагогически съветници; други институции – домове, школи, социални центрове, НПО и др.; работодатели и граждани.

Услуги, които ЦКО предоставя са:

- Информирание за:
 - видовете подготовка в училищното образование;
 - институциите в системата на средното и висшето образование;
 - реда и условията за прием на ученици и студенти и др.;
 - професиите и профилите, които се изучават в училищната система;
 - динамиката и потребностите на пазара на труда.
- Консултиране относно :
 - разкриване на интереси, нагласи и мотивация за избора на образование и професия;
 - преодоляване на типични грешки, свързани с избора на образование и професия от учениците;
 - умения за планиране на учебното и личното време;
 - свързване на индивидуалните особености с изискванията на желаното образование;
 - подкрепа за вземане на решения, свързани с продължаване на образованието;
 - формиране на умения за планиране на кариерното развитие;
 - решаване на вътрешни и външни конфликти, свързани с възможностите за образователна, професионална и личностна реализация.
- Посредничество между ученици, училище и бизнес по проблемите на кариерното ориентиране.

НАРОДНА АСТРОНОМИЧЕСКА ОБСЕРВАТОРИЯ И ПЛАНЕТАРИУМ – ЯМБОЛ /НАОП/

След влизането в сила на Закона за училищното и предучилищно образование, съгласно чл.49, ал.4, астрономическите обсерватории запазват статута си , като се преобразуват в центрове за подкрепа за личностно развитие.

В системата на българското средно образование астрономията винаги е заемала полагащото и се място и НАОП са структури, които имат пряко отношение към учебния процес по природните науки, като съдействат за онагледяване и подпомагане на точното и ефективно овладяване на знания по роден край, човек и природа, география, физика, астрономия, биология, екология, от 1 до 12 клас. НАОП – Ямбол разполага с уникална и специализирана материална база – планетариум - ZKP 1, телескопи, разнообразна демонстрационна техника. НАОП - Ямбол създаде единствения в страната комплекс „Човекът – Земята – Небето“, включващ учебна метеорологична площадка, експозиция от скали и минерали, постоянна експозиция от слънчеви часовници.

Основната част от специфичната и атрактивна материална база в НАОП е Планетариума. Разположените в него демонстрационни уреди, компютърни и периферни устройства, използваните съвременни технологии в обучението са търсени от учителите и учениците от цялата страна. НАОП се утвърди като единственото място където 45 години ученици от всички ямболски училища осмислят полезно свободното си време в извънучилищни форми по астрономия и космонавтика – курсове, тематични групи, школи, олимпиади, наблюдателни експедиции и други. Учениците участват със свои разработки, наблюдения и резултати в Национални и Европейски проекти. Астрономията се радва на повишен публичен интерес, като през последните години НАОП - Ямбол задоволява интересите и на по-малките ученици, като предлага забавни форми по астрономия за начален курс. През звездната зала- Планетариум и наблюдателните съоръжения за 45 години са преминали повече от 500 000 ученици. От тях около 40 % са от Бургаска и Сливенска област. Разработени са 68 разнообразни лекции – сеанси за деца и ученици от детската градина до 12 клас.

Към НАОП още от създаването ѝ се осъществява обучение - 3 годишен курс за астроном - любител. След успешно положени изпити до 2010 година 249 ученици са получили сертификат за " астроном – любител ".

Към обсерваторията функционират следните тематични групи – „Слънце“, „Луна“, „Метеори“, „Астрофотография“, „Археoaстрономия“, „Планети и комети“, „Променливи звезди“. Ежедневните наблюдения на Слънцето се изпращат в Кралската обсерватория в Белгия и така Ямбол е

едни от градовете включени в мрежата за европейски слънчеви данни. Ежегодно се провеждат квалификационни и методически курсове с преподаватели.

Ямболските ученици участват в редица национални и международни изяви по астрономия и са печелили призови места. През последните години се представиха успешно на :

- Националните програми за наблюдения на слънчевите затъмнения;
- Участие с три проекта в Европейската образователна програма „Catch a star“ /„Хвани звезда“/ и „Ловци на небесни обекти“.

Изключително високи резултати на националните олимпиади по астрономия, организирани от МОН, класирани на ученици в подборния и национален отбор на България.

НАОП провежда широка популяризаторска и възпитателна работа сред ученици и възрастни. Всяка година се организират срещи с изтъкнати учени и специалисти от България, гостуващи изложби. Традиционна се превърна изложбата за детски рисунки „Земя и Вселена“ , като две от нейните издания имат и национално участие. НАОП е бил домакин на Национални изяви – Национална олимпиада по астрономия, Национална конференция по проблемите на обучението по физика, Национален семинар за НЛО.

НАОП организира демонстративни наблюдения на значими астрономически събития и явления за жителите на град Ямбол – пасажи на планети, лунни и слънчеви затъмнения, преминаване на комети и други.

Заниманията към НАОП допринасят за международното интегриране и европейско самочувствие на ямболските деца. В 32 форми се обучават 608 деца и ученици.

1.2.3.1. Други институции, които предоставят възможност за активно занимание на деца и млади хора с различни видове изкуства – танц, музика, театър, изобразително изкуство и литературно творчество, са функциониращите на територията на община Ямбол 6 народни читалища /НЧ „Съгласие – 1862“, НЧ „Пробуда – 1909“, НЧ „Зора – 1645“, НЧ „Диана – 1944“, НЧ „Умение – 2003“, НЧ „Тракийска лира – 2012“/. Възможност за развитие и усъвършенстване на чуждоезиковите умения предоставя „Училища Европа – Ямбол, на общообразователните компетентности – „Образователни технологии – Ямбол“. Условия за свободна творческа изява на децата и младите хора от Ямбол със своите клубни форми осигурява и Младежки дом „Георги Братанов“. В регистрираните в Общинския спортен регистър на Община Ямбол 25 спортни клуба децата и младите хора активно се занимават с видовете спорт – баскетбол, борба и самбо, лека атлетика, бокс, модерен петобой, спортна стрелба, шах, футбол, карате, спортно ориентиране, скокове на батут, кик-бокс, волейбол, катерене, алпинизъм и туризъм.

1.2.4. Специализирани обслужващи звена

РЕГИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ПОДКРЕПА НА ПРОЦЕСА НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ - ОБЛАСТ ЯМБОЛ /РЦПППО/ - *Център за ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП*

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности /РЦПИОВДУСОП/ гр. Ямбол е създаден със заповед № РД-14-180 /13.09.2006г. на Министъра на образованието и науката, който през последните 10 години, чрез своите специалисти осигурява основно ресурсното подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности в област Ямбол.

С влизане в сила на Закона за предучилищното и училищното образование със заповед № РД -14-176 /19.08.2016 г. на Министъра на образованието и науката и във връзка с § 21 ал.1 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗПУО и чл.50 ал.3 от ЗПУО, РЦПИОВДУСОП се преобразува в Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - област Ямбол, осъществяващ дейностите по чл. 50, ал.1, т. 2, 3 и 5 от ЗПУО: организационно и/или методическо подпомагане; дейности, свързани с квалификацията на педагогическите специалисти и дейности, свързани с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. Към м. февруари 2017 г. в центъра работят 15 педагогически специалисти – 1 директор, 8 ресурсни учители, 3 психолози, 2 логопеди и 1 рехабилитатор

на слуха и говора /в момента не знае да чете/. Осигуряват ресурсно подпомагане на 113 деца и ученици със специални образователни потребности в детски градини и училища на територията на областта.

Редът за предоставянето на ресурсно подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности се определя съгласно разпоредбите на ЗПУО.

Тенденции

С въвеждането на Закона за предучилищното и училищното образование и стандарта за приобщаващото образование се променя и принципа на подкрепа, като ресурса на училищата се пренасочва към подобряване на училищната среда, която да гарантира подкрепа на всяко дете и не само на децата със СОП, но и деца които не владеят българския език, деца в риск, деца с изяви способности и таланти. Целта на приобщаващото образование е ранна превенция на обучителните трудности и оценяване на риска от такава. За целта трябва да се сформира екип от специалисти по превенция, в който участват педагогическите специалисти, ученически съвет и родители. Този екип определя степента и типа на подкрепа - обща или допълнителна на базата на направения анализ и събраната информация за всички ученици.

Отрицателни тенденции:

- увеличаване броя на учениците от ромски произход, чийто майчин език не е българския език, което е причина те да не разбират и усвояват изучаваните учебни предмети. Родителите на тези ученици са неграмотни и не могат да им окажат подкрепа на децата си;
- непрекъснато движение на учениците в други училища, поради различни причини;
- увеличаване на броя на децата, които се отглеждат от близки и роднини. Част от учениците временно пребивават в чужбина, заедно със своите родители и след това по-трудно се адаптират към училищната среда;
- нарастване броя на децата с проблеми в развитието, с говорни затруднения и деца със СОП, което изисква назначаване на специалисти – логопед , психолог и ресурсен учител на място в детските градини и училища.

Положителни тенденции:

- училището осигурява среда, в която учениците могат да си сътрудничат, да се конкурират, да възпитават у себе си онези умения, които ще ги направят социално адаптивни и способни да се впишат в общността;
- чрез приобщаващото образование образователната система по-бързо, по-гъвкаво и по-адекватно ще отговори на възникналите нужди от подкрепа по ефективен и свързан начин;
- непрекъснато обновяване на материалната база и учебната среда; познавателни книжки, учебници;
- повишаване броя на децата, обхванати в целодневна организация на учебния ден;
- осигурен транспорт, столово хранене и медицински грижи;
- свободен избор и достъп на вида, формата и начина на реализация на децата и учениците;
- удовлетворяване интересите и потребностите на децата в свободното им време;
- разработване и участие в проекти, развиващи способностите и компетентностите на децата и учениците;
- стимулиране творческата изява на децата чрез организиране на конкурси, състезания, изложби, такива дейности, в които детето участва, водено от вътрешно убеждение и интереси – концерти, спектакли, експедиции, игри и др.;
- създаване на условия за участия в общински, областни, национални и международни конкурси, състезания, олимпиади, фестивали;
- усъвършенстване на екипната работа между учителите, преподаващи на ученици със СОП и другите специалисти /педагогически и непедагогически/ с цел задоволяване на индивидуалните потребности на всеки ученик;
- подпомагане кариерното ориентиране на учениците и започване на работа;
- поощряване с морални и материални награди изяви ученици, участвали в училищни и извънучилищни мероприятия;
- обогатяване на библиотечния фонд на училището – гарантиране на достъп до необходимата им информация и до глобалната мрежа.

Предизвикателства и възможности:

Изхождайки от философията на приобщаващото образование, че всяко дете, във всеки един момент от своя живот може да има нужда от подкрепа, Законът за предучилищното и училищното образование прави разграничение на видовете подкрепа за личностно развитие на обща и допълнителна.

➤ Предизвикателства пред осигуряване на общата подкрепа:

Училището, като институция, самостоятелно разработва и прилага цялостни политики за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, за изграждане на позитивен организационен климат, за утвърждаване на позитивна дисциплина и развитие на училищната общност, които се базират на идеите и принципите на приобщаващото образование. Общата подкрепа се извършва не само в работата с деца и ученици, които срещат трудности в ученето, със специалните образователни потребности или други уважителни причини, но и с тези деца и ученици, които се държат неуважително с учителите и възрастните хора, нарушават правилата и не ценят училището като институция.

Основно предизвикателство пред осигуряване на общата подкрепа е нуждата навреме да се идентифицират и разпознаят трудности в ученето при децата и учениците. По този начин учителят може аргументирано и навреме да посрещне със своето преподаване първите признаци на затруднения в ученето на всяко дете, както и да отдели допълнително внимание на децата, които се развиват в конкретна област на знанието, спорта или изкуствата, така че те да разгърнат своя потенциал.

Като сериозно предизвикателство се явява промяната в алгоритъма за осигуряване на обща подкрепа в обучението и възпитанието. Ще е необходимо време на училищата да изработят собствен, работещ механизъм за извършване на обща подкрепа, който е съобразен с конкретните условия и ученици.

Предизвикателства при оказване на общата подкрепа на личностното развитие на учениците:

- обмяна на добри практики между учителите и специалистите от ОДК – Ямбол;
- определяне на конкретни мерки за обща подкрепа само за отделни ученици;
- подобряване на партньорството с родителите.
- необходимост от достатъчен финансов ресурс за обезпечаване на общата подкрепа.

Общата подкрепа за личностно развитие се основава на анализа на информацията и наблюдението на обучението и развитието на всяко дете и ученик: знания, умения, отношения; силни страни и индивидуални нагласи по отношение на ученето; наличие на възможни рискови фактори; данни от диагностиката за училищна готовност; входно ниво по учебните предмети, ученическо портфолио и др. Това ще даде възможност да се достигне до всяко дете и ученик и да бъде подкрепено в ученето, участието и разгръщането на неговия потенциал.

➤ Предизвикателства пред осигуряване на допълнителна подкрепа:

- осигуряването на средства за специалисти - ресурсен учител, логопед и психолог;
- навреме да се идентифицират децата и учениците, за които има индикации, че са деца в риск, за да получат специализирана подкрепа;
- привличането на родителите като партньори за реализиране на поставените цели и мотивирането им за сътрудничество в провеждането на терапиите, които да ги подпомагат и да облекчават психологическият климат в семейството;
- да се прогнозира броят на деца със СОП през различните години;
- при финансова възможност на училищата биха могли да се отпуснат допълнителни еднократни стипендии на учениците в риск от 12-ти клас по повод завършване на средното образование.

➤ Предизвикателство за екипа за подкрепа за личностно развитие в училището е да се извърши:

- идентифициране на силните страни на ученика, затрудненията на детето или ученика, свързани с развитието, обучението и поведението му, както и причините за тяхното възникване;
- оценка на индивидуалните потребности на детето или ученика;

- изготвяне и реализиране на план за подкрепа;
- наблюдение и оценка за развитие на всеки конкретен случай;
- други функции, предвидени в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

С въвеждането на ЗПУО, групата деца, които ще се възползват от подкрепа е много по-висока от тази в досега действащите нормативни документи. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се отнася до индивидуална и специализирана помощ за деца и ученици с комплексни нужди.

➤ **Дейности, които не могат да се извършат самостоятелно от всяко училище/детска градина, а изискват координирана общинска политика:**

- Осигуряване на средства за доразвиване на достъпна архитектурна среда в училище/детска градина за деца с увреждания;
- Осигуряване на системни и целенасочени обучения на учителите по различните учебните предмети по отношение на методиката на обучение на деца със СОП;
- Учениците, които са много тежки случаи и е невъзможно да посещават учебни занятия да бъдат включени в обучения в центрове за личностна подкрепа; да бъдат извозвани от специализиран превоз; работа с родителите, която да е насочена към приемане проблемите на детето и пълноценно включване в живота;
- Съвместна дейност с: МКБППМН; ПИЦ, КСУДВ, РЦПППО; Дирекция „Социално подпомагане“; Отдел „Закрила на детето“; Детска педагогическа стая; неправителствени организации;
- Ресурсно обезпечаване със специалисти и финансиране;
- Подобряването и обновяването на материалната база и оборудването на кабинети за психолога, логопеда и ресурсния учител.

2. Социални услуги в подкрепа на децата и семействата

Във връзка с чл.174 ал. 1 от ЗПУО подкрепата за личностно развитие на децата и учениците се осигурява от институциите в системата на предучилищното и училищното образование съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Социалните услуги за деца и лица на територията на община Ямбол, извършващи превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, педагогическа и психологическа подкрепа и прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания /дейности, които се съдържат в чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО/, са следните:

ЦЕНТЪР ЗА ОБЩЕСТВЕНА ПОДКРЕПА „УСМИВКА“

Центърът за обществена подкрепа /ЦОП/ предоставя комплекс от социални услуги, свързани с превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в умения за самостоятелен начин на живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи приемни приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви. Социалната работа е в посока повишаване благосъстоянието на децата и техните семейства в общината, грижи за подобряване на физическото и психическо здраве на децата в областта, както и подкрепа на семействата им.

Дейности:

- семейно консултиране и подкрепа – социални, правни, психо-социални и психологически консултации и логопедична терапия;
- превенция на насилието и подкрепа на деца, жертви на малтретиране; насилие и negliжиране – социална и психотерапевтична работа с деца, жертви на насилие и техните семейства;

- пре-натална и пост-натална грижа – социално консултиране по време на бременността и в следродовия период на майки в риск да изоставят децата си;
- семейно планиране – консултации в сферата на репродуктивното здраве, контрацептивни методи и болести, предавани по полов път;
- ресурсно подпомагане на деца с увреждания – възможност за почасово пребиваване на децата в Центъра с цел подкрепа и помощ за родителите на деца с увреждания; Релационна психомоторика
- превенция на отклоняващото се поведение и работа с деца с отклоняващо се поведение – консултиране и подкрепа на деца и семействата им;
- превенция на отпадането от училище;
- деинституционализация и реинтеграция – социална работа с деца, при които съществува възможност за връщане в семейна среда;
- обучение в умения за самостоятелен живот и социална интеграция;
- провеждане на информационни кампании;
- обучение на приемни родители и кандидат-осиновители, напасване, наблюдение и подкрепа.

В центъра се извършват: социално и психологическо консултиране на деца и семейства в риск; оценяване на родителски капацитет, посредничество в случаи на родителско отчуждение и конфликт при развод/раздяла, оценяване и обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с поведенчески проблеми, реализиране на социални програми за деца и семейства в риск. Специалисти от персонала на центъра участват в мултидисциплинарни екипи по чл. 16, ал. 5 от Закона за социално подпомагане за извършване на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа и изготвяне на индивидуален план за подкрепа.“

ДНЕВЕН ЦЕНТЪР ЗА ДЕЦА С УВРЕЖДАНЯ «ДЪГА»

Дневен център за деца с увреждания „Дъга“ /ДЦДУ «Дъга»/ предоставя следните услуги:

- целодневна или полудневна услуга, според индивидуалните потребности и здравословното състояние на детето;
- обучение във всекидневни умения и дейности от ежедневиия живот, според индивидуалните възможности на детето;
- превенция на социалната изолация работа върху социалната интеграция на детето и семейството;
- педагогическо консултиране;
- логопедична терапия;
- психологическо консултиране;
- рехабилитация;
- медицинска грижа;
- социална работа с децата и техните семейства;
- хранене по време на престоя в Дневния център, в зависимост от нуждата на потребителя и желанието на родителите / настойниците – закуска, подкрепителна закуска, обяд, следобедна закуска;
- транспорт от дома на потребителите до ДЦДУ „Дъга“ и обратно, по график, съобразен с индивидуалните им потребности, училищни програми, здравословно състояние и график за консултации.

Съгласно Допълнителните разпоредби § 1, т. 21 и т. 21а от ППЗСП в ДЦДУ „Дъга“ се предоставят дейности за подкрепа на деца с трайни увреждания и деца с тежки множествени увреждания с над 90 % ВСУ с ЧП, в невъзможност за самообслужване, на възраст от 2 до 18 години. Чрез тези дейности се цели да се осигурят на потребителите условия за обслужване, отговарящи на ежедневиите и рехабилитационните им потребности, както и на потребностите им от организация на свободното време, с цел социално включване и превенция на настаняването им в специализирана институция. Потребителите се подпомагат от специалисти в обучението им в социални умения, умения от ежедневиия живот, умения за самообслужване и общуване. В този смисъл, като социална услуга в общността, в ДЦДУ „Дъга“ не се извършват дейности, свързани с

образователния процес на потребителите, както и не се работи по образователни програми по държавния образователен стандарт за придобиване на знания и компетентности, покриващи държавните образователни изисквания.

ЦЕНТЪР ЗА СОЦИАЛНА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И ИНТЕГРАЦИЯ / ЦСРИ/

ЦСРИ е комплекс от социални услуги, свързани с извършването на рехабилитация, социално-правни консултации, психологически услуги, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

Дейността на ЦСРИ е насочена към:

- Преодоляване на социалната изолация чрез различни терапии, целящи социалното включване на потребителите в общността;
- Оказване подкрепа на потребителите и техните семейства за по-добри постижения в рехабилитационния процес;
- Подкрепа на деца - повишаване на личен и социален опит и преодоляване на проблемите породени от трайното настаняване / отглеждане в институции, за реинтеграцията им и създаване на подходяща среда, близка до семейната, за придобиване на умения за самостоятелен живот.

Услугите в ЦСРИ се предоставят в амбулаторна и надомна форма. ЦСРИ предлага краткосрочни и дългосрочни социални услуги. Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучения за водене на самостоятелен начин на живот.

Целева група са деца и лица с различни видове увреждания и близкото им социално обкръжение, емоционално – поведенчески проблеми, девиантно поведение, нарушения в развитието, деца и лица с различни форми на зависимост, жертви на насилие и експлоатация и други.

ОБЩНОСТЕН ЦЕНТЪР – ЯМБОЛ ЗА ИНТЕГРИРАНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ НА ДЕЦА И СЕМЕЙСТВА В РИСК

Община Ямбол е бенефициент по проект BG0MOP001-2.004-0035 „Предоставяне на услуги за ранно детско развитие в Общностен център-Ямбол“, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020.

В Общностния център се предоставят следните интегрирани услуги за ранно детско развитие:

1. Ранна интервенция на уврежданията;
2. Индивидуална педагогическа подкрепа на деца с увреждания;
3. Предоставяне на психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения; Семейно консултиране и подкрепа; Индивидуална и групова работа с деца и родители, включително с деца и родители, които не са от уязвими групи, с цел посещаване на детска градина;
4. Подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията;
5. Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на децата за равен старт в училище.

Услугите са насочени към деца до 7 годишна възраст от уязвими групи, включително деца с увреждания и техните семейства, както и бъдещи родители.

ЦЕНТЪР ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП ЗА ДЕЦА И МЛАДЕЖИ БЕЗ УВРЕЖДАНЯ /ЦНСТДМБУ/

Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания – гр. Ямбол е социална услуга от резидентен тип. Услугата е с капацитет от 12 места и осигурява двадесет и четири часова грижа за 12 деца/младежи.

В Центъра се реализират дейности за осъществяването на социалната услуга, свързани с:

- предоставяне на жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца/младежи лишени от родителска грижа, при която децата получават необходимата им индивидуална грижа и подкрепа за личностно съзряване и изграждане на умения за самостоятелен и независим живот;
- психологична подкрепа и консултиране;

- осигуряване на достъп до подходящо предучилищно и училищно образование.
- създаване на условия и нагласи на децата и младежите за равнопоставено участие в живота на местната общност.

Към момента в ЦНСТДМБУ са настанени 10 деца. Едно от децата, което е в редовна форма на обучение в ОУ „Хр.Смирненски“ – гр. Ямбол, е със специални образователни потребности. Допълнителната подкрепа на ученика със СОП се извършва от логопед, ресурсен учител и психолог, назначени по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ в училището.

ЦЕНТРОВЕ ЗА НАСТАНЯВАНЕ ОТ СЕМЕЕН ТИП ЗА ДЕЦА И МЛАДЕЖИ С УВРЕЖДАНЯ И ЗАЩИТЕНО ЖИЛИЩЕ ЗА ХОРА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ /ЦНСТДМУ И ЗЖ/

От м. декември 2013 г. по проект „Интеграция на деца и младежи с увреждания чрез предоставяне на социални услуги от резидентен тип в Община Ямбол“ бяха разкрити три Центъра за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания и едно Защитено жилище за хора с умствена изостаналост. От 01.01.2015 г. социалните услуги функционират като държавно делегирана дейност.

Капацитетът на услугите е 50 места. Към момента в ЦНСТДМУ са настанени 33 потребители, а в ЗЖ за хора с умствена изостаналост – 8.

Персоналът в ЦНСТДМУ и ЗЖ за хора с умствена изостаналост включва социални работници, възпитатели, детегледачи, медицински сестри, трудотерапевти, които са пряко ангажирани с обгрижването, обучението и отглеждането на децата/младежите, предвид тяхното здравословно и психическо състояние.

Към м. декември 2016 г. броят на потребителите, които са ученици, е общо 13, като 12 от тях са на възраст под 18 години. През учебната 2016/2017 г. 10 ученици са записани в индивидуална форма на обучение в СУ „Св. Климент Охридски“ - гр. Ямбол. Трима ученици се обучават в дневна форма в ОУ „Христо Смирненски“ – гр. Ямбол.

Двете училища са пилотни по проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ и за децата е осигурена допълнителна подкрепа от специалисти, назначени по проекта - психолог, логопед и ресурсен учител.

Всички ученици ползват и подкрепящи услуги в Комплекс за социални услуги за деца и възрастни - гр. Ямбол. В комплекса се осъществяват няколко дейности: педагогическа и психологическа подкрепа, превантивна дейност, диагностична дейност, рехабилитационна и корекционна дейност, ресоциализираща работа с деца и ученици.

ДОМ ЗА МЕДИКО-СОЦИАЛНИ ГРИЖИ ЗА ДЕЦА – ЯМБОЛ /ДМСГД/

Домът за медико - социални грижи за деца - Ямбол функционира от 1980 година и съгласно Закона за лечебните заведения е в структурата на Министерството на здравеопазването. В ДМСГД - Ямбол се отглеждат 32 деца от 0 до тригодишна възраст.

Домът осъществява следните дейности за деца, които постъпват с медико-социални проблеми, както и за деца с вродени или придобити увреждания:

- Продължително медицинско наблюдение на деца с хронични заболявания и проблеми;
- Диагностициране, лечение и рехабилитация;
- Специфични грижи за деца с хронични заболявания и медико - социални проблеми;
- Отглеждане, възпитание и обучение;
- Подготовка за интеграция в обществото чрез посещаване на масови детски заведения;
- Подготовка за осиновяване.

Създадени са групи от 6 до 8 здрави и увредени деца на различна възраст, с оглед доближаване на отглеждането им до това в семейна обстановка. Във всички групи е приложена работа в екип, която е основно средство за опазване на психическото и физическото здраве на децата.

В ДМСГД - Ямбол работи екип от квалифицирани специалисти – двама лекари, специалисти по здравни грижи /23 медицински сестри и акушерки/, един рехабилитатор, един психолог, санитар и детегледачки.

За всяко дете мултидисциплинарен екип от специалисти /директор ДМСГД, началник „Медицински блок“, психолог, медицински сестри и детегледачи/ изготвя:

- оценка на нервно-психическото развитие;
- оценка на потребностите;
- индивидуална характеристика;
- план за грижа.

III. СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

1. Визия - Устойчива и ефективна подкрепа за личностно развитие на всяко дете и ученик от образователна система в Община Ямбол, осигуряваща подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите, уменията им и индивидуалните им образователни потребности най-близко до мястото, където живеят и учат. Стратегията е отворена за промени и иновации, гарантираща достъп до качествено образование и възпитание и пълноценно личностно развитие, независимо от неговата социална или етническа принадлежност и налага координираност между всички участници в образователния процес и органи на управление на централно и местно ниво.

2. Обхват на стратегията

Стратегията се прилага във всички институции в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община Ямбол. Целта е да се създадат възможности за осигуряване на подкрепа, която отговаря на нуждите на всички деца и ученици и е ефективна от управленска и икономическа гледна точка.

Съгласно чл. 196, ал. 4 от ЗПУО стратегията обхваща период от две години /2017-2019 г./ и включва всички дейности по осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, разписани в ЗПУО. Описани са изискванията, условията и реда за предоставянето им в съответствие с разпоредбите на Наредба за приобщаващото образование.

Съгласно разпоредбите на чл. 197 от ЗПУО:

- въз основа на областната стратегия община Ямбол приема общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците;
- общинската стратегия се приема от общинския съвет за период от 2 години;
- за изпълнението ѝ ежегодно до 30 април общинският съвет приема годишен план на дейностите за подкрепа за личностно развитие;
- годишният план се приема по предложение на кмета на общината след съгласуване с регионалното управление на образованието.

3. Цели, мерки и дейности

3.1. Обща цел и стратегически цели

За осъществяване на визията на Общинската стратегия е определена една

ОБЩА ЦЕЛ - предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и се прилага в съответствие с индивидуалните им потребности.

За постигане на общата цел, в двугодишния период на действие на стратегията са заложили за изпълнение няколко **стратегически цели**, ориентирани към осигуряване на приобщаваща образователна среда и създаване на условия за личностно развитие на децата и учениците:

- Формиране на приобщаваща образователна среда за осигуряване правото на достъп до качествено образование в общинската образователна система за всяко дете и ученик.
- Осигуряване на физическа, психологическа и социална среда в детските градини и училищата за подпомагане на процеса на приобщаващото образование и подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

- Осигуряване на квалифицирани, мотивирани и ангажирани с ефективно посрещане на потребностите на децата и учениците педагогически специалисти.
- Организационно развитие на образователните институции за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите, свързани с приобщаващото образование.
- Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес /деца, ученици, учители, директори и други педагогически специалисти, както и родителите/ за осигуряване на ефективна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.
- Развитие на междуинституционалното сътрудничество за изпълнение на целите на приобщаващото образование и осигуряване на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.

Стратегическа цел: предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и се прилага в съответствие с индивидуалните им потребности.

3.2. Мерки и дейности за постигане на целите

Приоритет 1: Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие

Мярка 1.1. Гарантиране участието и изявата на децата в образователния процес и в дейността на детската градина.

Дейност 1.1.1. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения на децата от детските градини на възраст между 3 и 3 и половина години, на които се прилага скрининг-тест за определяне риска от обучителни трудности

Дейност 1.1.2. Осигуряване на обучение за педагогическите специалисти в детските градини за извършване на ранно оценяване на развитието на децата чрез скрининг-тест и на риска от обучителни затруднения

Дейност 1.1.3. Развитие и подобряване на екипната работа между учителите и другите педагогически специалисти

Дейност 1.1.4. Осигуряване на занимания по интереси, включително чрез външни специалисти, привлечени на място в детските градини

Дейност 1.1.5. Работа по пилотен модел за ранно оценяване на образователните потребности на децата от предучилищна възраст и за превенция и ранна интервенция на обучителните им затруднения на проект BG05M2OP001-3.003-0001 „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“ в ДГ „Червената шапчица“ – гр. Ямбол за превенция на обучителните затруднения при децата

Мярка 1.2. Осигуряване развитието на пълния потенциал на всички ученици в училищата при отчитане на индивидуалните им потребности.

Дейност 1.2.1. Развитие на дейности по превенция на обучителните трудности

Дейност 1.2.2. Осигуряване на условия за интегрирано предучилищно и училищно образование на деца, чийто майчин език не е български, както и на деца в неравностойно положение

Дейност 1.2.3. Осигуряване на занимания по интереси чрез развитие на дейностите на ниво училище

Дейност 1.2.4. Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в центровете за подкрепа за личностно развитие

Дейност 1.2.5. Развитие на уменията за учене, компетентностите, творческите и спортните заложби на учениците в тематични области, които са извън включените в задължителната училищна подготовка

Дейност 1.2.6. Привличане и използване ресурса на родителите на обогатяване възможностите за въздействие, социализация и развитие – включване в екипи, извънкласни форми и групи

Дейност 1.2.7. Осигуряване на кариерно ориентиране на учениците

Дейност 1.2.8. Организиране на „Ден на кариерното ориентиране“ – работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет

Дейност 1.2.9. Организиране на „Панорама на профилите и професиите“

Дейност 1.2.10. Назначаване на необходимите специалисти в училищата за пълното обхващане и провеждане на корекционна дейност с учениците с обучителни трудности

Дейност 1.2.11. Развитие и подобряване на екипната работа между учителите

Дейност 1.2.12. Изпълнение на дейности по превенция на насилието

Дейност 1.2.13. Създаване на училищни политики за превенция на насилието между децата реализиране на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училищата, прилагане на нови подходи за справяне с гневни изблици

Дейност 1.2.14. Кампания „Нека заедно направим света едно по-добро място за живеене!“ – по повод Деня на розовата фланелка и Денят, в който децата казват своето „Не!“ на тормоза в училище

Дейност 1.2.15. Провеждане на информационни кампании срещу насилието и агресията, с участие на децата от клуб „Приятели на МКБППМН“

Дейност 1.2.16. Провеждане на кампании срещу зависимостите – „Живот без наркотици“

Дейност 1.2.17. Ефективни форми и методи за комуникация между училище и семейство, с цел информираност и целенасочена работа за подобряване на психологическия климат в класовете и утвърждаването на атмосфера на доверие и подкрепа

Дейност 1.2.18. Работни срещи с ученическите съвети във връзка с наболели проблеми от ежедневието на подрастващите, както и обсъждане на възможности за осмисляне свободното време на децата

Дейност 1.2.19. Създаване Младежки консултативен съвет - Ямбол

Дейност 1.2.20. Осигуряване на качествени здравни грижи в училищата

Мярка 1.3. Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти от училищата и детските градини за предоставяне на качествена обща подкрепа

Дейност 1.3.1. Организиране и провеждане на вътрешна квалификация относно възможностите за предоставяне на обща подкрепа и работа в екип

Дейност 1.3.2. Споделяне на добри практики в областта на предоставянето на обща подкрепа на училищно, общинско ниво

Дейност 1.3.3. Провеждане на квалификационни форми с външни лектори за повишаване на компетентностите и квалификацията на учителите и другите педагогически специалисти за предоставяне на обща подкрепа

Приоритет 2. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности.

Мярка 2.1. Осигуряване на ресурси за извършване на оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици със специални образователни потребности с цел предоставяне на образование, съобразено с индивидуалните възможности.

Дейност 2.1.1. Провеждане на обучения на екипите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности в училищата и детските градини за извършване на функционална оценка съвместно със специалисти от Регионалния екип за подкрепа за личностно развитие към Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Ямбол и от външни лектори.

Мярка 2.2. Осигуряване на качествена и професионална допълнителна подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности.

Дейност 2.2.1. Осигуряване на необходимите педагогически специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности чрез Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, РУО-Ямбол.

Дейност 2.2.2. Осигуряване на обучения и методическа подкрепа на учителите и специалистите от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, центрове за подкрепа за личностно развитие, училищата и детските градини, предоставящи допълнителна подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности.

Дейност 2.2.3. Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата от 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие

Дейност 2.2.4. Подобряване на материално – техническата база в училищата, детските градини и центровете за подкрепа за личностно развитие за предоставяне на допълнителна подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности.

Дейност 2.2.5. Осигуряване на достъпна архитектурна среда в детските градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие.

Дейност 2.2.6. Продължаване на дейностите по проект BG05M2OP001-3.003-0001 „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ в пилотните училища на територията на област Ямбол за предоставяне на допълнителна подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности.

Дейност 2.2.7. Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП – консултиране с психолози, логопеди, социални работници и др.

Дейност 2.2.8. Представяне пред учениците със СОП и техните родители на възможностите, които училищата предлагат за тяхното професионално образование

Приоритет 3. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с хронични заболявания.

Мярка 3.1. Осигуряване на необходимите грижи за социализация и равен достъп до качествено образование на деца и ученици с хронични заболявания

Дейност 3.1.1. Осигуряване на обучение и методическа подкрепа на персонала в училища и детските градини, в които се обучават деца и ученици с хронични заболявания, нуждаещи се от допълнителна подкрепа.

Дейност 3.1.2. Осигуряване на необходимите специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа за децата и учениците с хронични заболявания

Дейност 3.1.3. Проучване и оценка на индивидуалните потребности и способности на децата и учениците с хронични заболявания.

Дейност 3.1.4. Предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за децата и учениците с хронични заболявания чрез разработване на индивидуален план за подкрепа

Приоритет 4. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в риск.

Мярка 4.1. Осигуряване на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск в училищата и детските градини.

Дейност 4.1.1. Осигуряване на необходимите специалисти за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск в детските градини и училищата

Дейност 4.1.2. Осигуряване на обучения и методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие, предоставящи допълнителна подкрепа за деца и ученици в риск

Дейност 4.1.3. Подобряване на партньорството между институциите от системата на предучилищното и училищното образование и доставчиците на социални услуги в общността за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за деца в риск

Приоритет 5. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби

Мярка 5.1. Предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за деца и ученици с изявени дарби в детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици.

Дейност 5.1.1 Дейности по Национална програма „Ученически олимпиади и състезания“, модул „Осигуряване на обучение на талантили ученици за участие в ученическите олимпиади“.

Дейност 5.1.2. Дейности по подготовка и провеждане на училищни, общински и областни кръгове на олимпиади и състезания.

Дейност 5.1.3. Осигуряване на обучения и методическа подкрепа на учители и други педагогически специалисти, предоставящи допълнителна подкрепа на деца и ученици с изяви дарби.

Дейност 5.1.4. Подкрепа на таланти деца чрез Общинската програма на мерките за закрила на деца с изяви дарби

Дейност 5.1.5. Поощряване с морални и материални награди децата и учениците на училищно и общинско ниво /съгласно чл. 64 и 65 от Наредбата за приобщаващо образование; Правилника за наградите и отличията на Община Ямбол/

Дейност 5.1.6. Работа с родителите на деца и ученици с изяви дарби

IV.КООРДИНИРАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ЯМБОЛ

1.Система за мониторинг и оценка

Община Ямбол отговаря за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците за периода 2017 – 2018 г. и приноса към изпълнението на Областната стратегия.

Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

Изпълнението на годишния общински план се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от Кмета на Община Ямбол и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от ЗПУО. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година, като Община Ямбол представя в Областна администрация отчет за изпълнението му.

За координиране на дейностите по изпълнение на Стратегията и след приемане от Общински съвет-Ямбол, със заповед на Кмета се създава екип/комисия за мониторинг (председател и членове), в състава на който участват представители на Общинска администрация, Дирекция „Социално подпомагане“, представители на образователните институции – директори на детски градини, директори на училища, представители на ЦПРЛ, представители на социалните услуги, представители на ПК „Образование, спортни и младежки дейности“ към Общински съвет – Ямбол и др. заинтересовани институции. Броят и темите на заседанията и разпределението на задачите се определят от екипа под ръководството на неговия председател. Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на Стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова общинска стратегия за следващия период.

2. Ресурси и източници на финансиране

- Основен източник за финансиране на Стратегията – Държавен бюджет чрез бюджета на община Ямбол и делегираните бюджети на училища, детски градини и ЦПЛР на територията на общината;
- Проекти за предоставяне подкрепа за личностно развитие на децата и учениците по Оперативни програми, финансирани от ЕС.

3. Комуникационна програма

Публичността при изпълнението на всяка една политика е свързана с необходимостта от изграждането на информирано обществено мнение и обществено доверие между институциите и гражданите.

- Организиране от Община Ямбол на работни срещи, дискусии, кръгли маси с представители на заинтересованите страни и общественост с цел споделяне и обмяна на мнения и идеи при реализация на Стратегията;
- Регулярно предоставяне на информация относно изпълнението на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Ямбол /2017-2018/ чрез пресконференции и съобщения за медиите;

- Поддържане и актуализиране на информацията за Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Ямбол /2017-2019/ в интернет страницата на Община Ямбол;
- Електронен достъп до информацията за осигурената подкрепа за личностно развитие – публикуване на актуална информация за осигурената подкрепа на интернет страницата на всяко детско, социално заведение и училище.

4. **Работа с партньори.**

- При изпълнението на Стратегията ще се търси съгласуване и взаимодействие с всички заинтересовани страни – училища и детски градини, РУО-Ямбол, МКБППМН, ПИЦ, КСУДВ, РЦПППО, Дирекция „Социално подпомагане“, Отдел „Закрила на детето“, Детска педагогическа стая, неправителствени организации.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Законът за предучилищното и училищното образование внася ново качество в нашето образование като регламентира приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование и въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата – обща и допълнителна. Подкрепата извежда на преден план динамичния аспект на обучителните отношения между ученика и учителя и отношенията между учениците, учителите, родителите, специалистите и другия персонал, при който всеки един участва в процеса на разкриване и развитие на индивидуалния потенциал и проиобщаване на всяко дете и ученик. Успехът на този процес минава през преместване центъра на проиобщаващото образование в детската градина, училището, ЦПРЛ, социалните услуги и превръщането в общност от професионалисти, които имат знанията и уменията как да бъдат полезни на децата, които работят в отношение на доверие, в екип, с участието на родителите и най-вече с участието на самите деца.

Настоящата Стратегия е отворена за предложения и допълване и се приема за периода 2017-2018 година.